

Літаратура і мастацтва

Год выдання 36-ы
№ 79 (2233)
6 кастрычніка 1967 г.
ПЯТНІЦА
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЗОУ ПІСЬМЕНІКАУ БССР

З ЮБІЛЕЙНАЙ МАСТАЦКАЙ

М. БЕЛЬСЬКІ. «Залп «Аурыры» (сойс).

С. РАМАНА. «1917 год. За Уладу Саветаў» (літаграфія).

А. МАЗАЛЕУ. «Апалчэна» (вуаля).

АД КАМІТЭТА ПА ЛЕНІНСКІХ І ДЗЯРЖАЎНЫХ ПРЭМІЯХ СССР

У ГАЛІНЕ ЛІТАРАТУРЫ, МАСТАЦТВА І АРХІТЭКТУРЫ
Камітэт па Ленінскіх і Дзяржаўных прэміях СССР у галіне літаратуры, мастацтва і архітэктуры пачаў працу па атрыманні Дзяржаўных прэміяў СССР 1968 года. Да разгляду прымаюцца найбольш таленавітыя, выключна высокай якасці творы і мастацтва, арыгінальны і эканамічны архітэктурны будаўніцтва.
Работы прадстаўляюцца дзяржаўнымі, творчымі і грамадскімі арганізацыямі.
Прыём кандыдатур праводзіцца па 15 снежня г.г. Прымаюцца работы, апублікаваныя (выкананыя, пабудаваныя) да 15 чэрвеня г.г.
Па ўсіх пытаннях, звязаных з вылучэннем і афармленнем дакументаў, звартацца камітэт па Ленінскіх і Дзяржаўных прэміях СССР у галіне літаратуры, мастацтва і архітэктуры па адрасу: Масква К-51, Няглінная вул., 15, тэл. Б3-44-67, Б3-19-30.

БУДНІ ТВОРЧЫХ СЯЗОУ

СПРАВАЗДАЧА КІНАМАТАГРАФІСТАУ
Пачаўся распушчэнніскі фестываль беларускіх фільмаў — сваясаблівая справаздача работнікаў кіно перад гледацямі. Жыжары Ельска Гомельскай вобласці паказаліся з новым мастацкім фільмам «Зароўні гэта дзень», у якім рад дакументальных сцэнаў.
Пасля прагляду выступілі рэжысёр У. Цяслюк, аўтар рэдактар многіх фільмаў М. Білоза.
НОВЫЯ ПРАКТЫ
Нядаўна на пасяджэнні прамоўскай секцыі Саюза архітэктараў БССР былі абмеркаваныя некалькі праяваў прамоўскага будаўніцтва. У Цяслюк, аўтар рэдактар многіх фільмаў М. Білоза.
РАЗГЛЯДАЦІ ТАВОРАЦСЬКІ КРЫТЫКА
Днямі адбылося пасяджэнне секцыі «Крытыка і літаратурна-навуковае супольнасць» БССР. Абаронаўладзе творчасці Мінска Яроша. З разглядам працы выступілі выступіў Ю. Пішчор, у абмеркаванні прынялі ўдзел Д. Бугаў,

АРМЕНІЯ РАСКРЫВАЕ СВАЕ АБДЫМКІ

Восень — цудоўная пара ў Арменіі. Ласкавае сонца шчодры дорыць россыпай сваіх прамінаў садам і вінаграднікам Араарыцкай даліны, востраношчымі горнымі вяршынямі, наіраваным у паднябессе. У залацістай асенняй аправе і стаіцца старажытнай армянскай зямлі — Ерэван. Сёння яна сустракала дарогіх гасцей — пасланцоў беларускага народа.
Дні Беларусі ў Арменіі, прысвечаныя 30-годдзю Вялікага Кастрычніка, — шчыра адна незабыўная старонка ў шматвекавай гісторыі двух нашых народаў.
4-га кастрычніка Ерэванскі аэрапорт быў у прыгожым убранні. Над будынкам порта развіваліся дзяржаўныя флагі Саюза ССР, Беларускай ССР, Армянскай ССР. Тут сабраліся і навуковцы, і дэлегацыя Беларускай ССР, і ўлада рэспублікі, і шматлікія прадстаўнікі грамадства горада, дзеячы культуры, навуцы, прадваініцы творчасці, навуковцы. Яны прышлілі сустракаць дэлегацыю Саветаў Беларускай ССР, якую ўзначальвае першы намеснік Старшыні Савета Міністраў Беларускай ССР У. Е. Лабакоў.
У саставе дэлегацыі першы сарпатар Мінскага абкома КПБ І. Я. Паллюк, загадчык аддзела культуры ЦК КПБ С. А. Марцэлеў, рэдактар часопіса «Нёман» А. Е. Манавіч, шэф-рэдактар Мінскага аўтазавода, дэпутат Вярхоўнага Савета ССР Г. І. Ясючыня.
У Ерэван прыехала тансавая група дэлегацыі мастацтва Беларусі — артысты тэатра оперы і балета заслужаны артыст Б. Нікольскі, В. Батыйская, С. Данілон, А. Букін, самадзейны артыст В. Шутава і Е. Салашай.
БЕЛТА.

АРХІТЭКТУРА ПОЗІРК У ЗАЎТРА

У ЛЕТКУ ГЭТАГА года ў Празе адбыўся IX Суветны кангрэс міжнароднага Саюза архітэктараў. У ліку вялікай групы савецкіх архітэктараў даялося пабываць на ім і аўтары готых радкоў.
Тэма кангрэсу — «Архітэктура і жыццёвае асяроддзе чалавека».
Праблема старання спрыяльнага жыццёвага асяроддзя выключна навабная. Мы жывём у век спадарожнікаў і атамных электрастанцый, у век электронікі. Тэхнічная рэвалюцыя прывяла да набажанага развіцця прадукцыйных сіл, у вялізны памеры вырастае здабыча карысных выкапняў. Але парадаксальна, што гэты старажытны праца часта прыводзіць да разбурэння спрыяльнага жыццёвага асяроддзя. Як забяспечыць гэтага? Што могуць зрабіць дойдлыя планетны? Як абмежаваць абстрактныя супярэчлівыя працэсы на сучасным узроўні цывілізацыі? Усе гэтыя пытанні абмяркоўваліся на кангрэсе.

У ПЧАТКУ галоўнага даклада кангрэсу Іржы Новаціны (Прага) зрабіў праніклівае прычынае адступленне: «Я люблю нашу маленькую, родную планету, населеную людзьмі. Я ніколі не памятаў бы яе на іншую, ніколі не адмовіўся б ад задавальнення працаваць у лёгкіх паветра, ляжачы на сонцы або адчуваючы на сабе кроплі дажджу, сончыць у вяду або проста хадзіць па зямлі. Разам з тым я ніколі не адмовіўся б ад камфортабельнага жыцця, ад машын і апаратаў, ад магчымасці, сядзець у крэсле, бачыць і чуць увесь свет і бачыць яго, падарожнічаючы па сушы, па вадзе або ў паветры, пераадолюючы час і адлегласці. Я ніколі не адмовіўся б ні ад дароў навуцы, ні ад скарбаў мастацтва».

Караней кажучы, я сучасны чалавек, жыхар гэтай планеты. Яна такая цудоўная і багатая! Цудоўныя яе кантыненты і аяныя, горныя масівы і нізіны, палі і лясы, яе старажытныя і сучасныя гарады, утульныя хутары, сучасныя заводы, традыцыйныя інжынерныя будаўніцтва і навучныя дарогі, якія звязваюць людзей. Такі адзін бок. Але ёсць і другі бок — зніваваная зямля, якая, якая была нанесена жорсткай раны. Анемія ландшафту, плесня чалавечых рассяленняў і вялізных метраполіў, інфекцыя паветранага басейна — такі вынік насіла чалавек над нашай зямлёй. Наш свет мяняецца на нашых вачах; ён мяняецца да лепшага і да горшага. Нельга заставацца раўнадудным да гэтага».

Чалавек — асяроддзе — архітэктура. Тры панцы, якія з'явіліся дэвізам кангрэсу. Усе для чалавечай Гэты лозунг мы часта чуем сёння. Аднак яго змест вельмі розны ў краінах сацыялізма і ў краінах капіталізму. Гэты, так сказаць, сацыяльны бок пытання па зразумелых прычынах менш гучаў на кангрэсе, хаця менавіта сацыяльныя фактары з'яўляюцца адным з галоўных прычынаў праблем чалавечай і яго жыццёвага асяроддзя. Кангрэс паставіў рэд праблем, якія маюць агульнае значэнне для ўсіх краін з рознымі сацыяльнымі сістэмамі. Было адзначана, што сёння наміраецца дэспарорны развіццё жыццёвага асяроддзя чалавек на перадавым вяселі марудна, чым развіццё вытворчасці. Гэта дэспарорныя на меры росту насельніцтва змянога рана робіць праблему арганізацыі жыццёвага асяроддзя ўсё больш вострай. Сёння ўжо мала проста перспектывага планавання ў рамках асобных абласцей або нават краін. Неабходна наардынацыі дзейнасці ў міжнародным маштабе.

Адно з пытанняў, якія абмяркоўваў кангрэс, датычыцца арганізацыі жыццёвага асяроддзя. Захаванне і паліпашэнне жыццёвага асяроддзя звязана з разумным выкарыстаннем прыродных багаццяў, выкапняў, рацыянальнай арганізацыі вытворчасці, аднаўлення і арганізацыі ландшафту, а жылдзёвым будаўніцтвам і, што асабліва важна, з формай рассялення.
З дакладам па тэме «Структура рассялення» выступіў прадстаўнік Саветаў Саюза Н. У. Лас (Масква). Ён адзначыў, што ў выніку няпалавага развіцця эканоміі ў раздзі краін абвастрыліся супярэчлівыя паміж разаміжэннем вытворчасці, формамі рассялення і ітарасамі чалавек, які патрабуе спрыяльнага жыццёвага асяроддзя. Сёння насельніцтва змянога шара хутка расце. Ёсць меркаванні, што да 2000 года насельніцтва планеты падынецца і дасягне, прыкладна, шасці мільярдаў чалавек. Адначасова назіраецца хуткі рост гарадскога насельніцтва — урбанізацыя. Гэты працэс, які сам па сабе прагрэсіўны, ужо з'яўляецца прычынай развіцця новых форм рассялення. Гэты працэс, які сам па сабе прагрэсіўны, ужо з'яўляецца прычынай развіцця новых форм рассялення. Гэты працэс, які сам па сабе прагрэсіўны, ужо з'яўляецца прычынай развіцця новых форм рассялення.

Прычынкі неабмежаванага росту жыццёвага асяроддзя лічыць, што дастаткова адмовіцца ад традыцыйных схем планіроваў, прымяніць узамем радыяльных і радыяльна-каліявых структур сістэмы лінейнага развіцця гарадоў з арганізацыяй скарсанага транспарту, арганізацыя горада ў некалькіх узроўнях, і гэтым, маўляў, здымаюцца ўсе супярэчлівыя бункі гарадоў. Аднак яны не ўлічваюць адносна вялікія затыраты на будаўніцтва ў бункі гарадах (якія на 30—40 працэнтаў перавышаюць кошт аналагічнага будаўніцтва ў малых і сярэдніх), не прымаюць пад увагу затыраты часу на транспартныя паездкі насельніцтва, не ўлічваюць сацыяльныя патрабаванні развіцця малых і сярэдніх гарадоў. Таму больш прывабная працэслага тэндэнцыя — планаванне развіцця гарадоў. Гэтыя палажэнні актуальныя і для гарадабудуўніцтва Беларусі.
Вольгт пасляваеннага будаўніцтва Мінска паказаў, што мы ставім наардынацыі прагнозы росту насельніцтва сталіцы. Лябы некалькі разоў укладваліся. Сёння мы мяркуем, што ў Мінску ў недалёкім часе будзе жыць мільён чалавек. Але ўжо цяпер у горадзе жыве каля 800 тысяч. І малі ўлічыць развіццё і рэканструкцыю яго прамысловых прадпрыемстваў, пашырэнне сеткі навуковых устаноў і вышэйшых навуковых устаноў — мы можам пераступіць чэрзу мільён. Ёсць падставы меркаваць, што пры гэтым недастаткова ўлічваюцца перспектывы развіцця горада як цэнтру культуры і навуцы рэспублікі.
Такім чынам, да канца стагоддзя Мінск можа вырасці да насельніцтва ў параўнанні з прапановамі апошняга генеральнага плана) у паўтара раза. Такой думкі, у прыватнасці, і група гарадабудуўнікоў Ленінграда і Кіева, якія пабывалі ў Мінску. Таму праблема абмежавання дэлеціага развіцця новай прамысловасці ў сталіцы набыла сёння актуальнае значэнне. Інакш горад будзе вельмі хутка расці, што, логоршыць умовы жыцця ў ім, не дасць магчымасці развіцця малых і сярэдніх гарадоў рэспублікі. У гэтай сувязі варты ўспомніць, што прыкладна ў 80 працэнтах гарадоў БССР прынятае толькі на 10—15 тысяч чалавек, а колькасць наваляк у тым выпадку, калі мы даб'ёмся разаміжэння новых прадпрыемстваў у гэтых гарадах. Вялікі патэнцыяльна магчымасці развіцця такіх гарадоў, як Жодзіна, Дзяржынск, Стаўбічы і інш.

Кастрычнік на вёсцы — пара бульбяная. На чорных вясельскіх палях гудуць машыны, завіваюць людзі. І растуць горы клубняў. Бульбачка. Так ласкава гавораць у народзе. Беларуская ж бульбачка на увесь свет славіцца. Дзе яшчэ такая родзіць — духмяная, сопякая, смачная...
Дзяўчаты, якіх вы бачыце на здымку, убіраюць бульбу ў саўгасе «Авангард» Круглянскага раёна.
Фота М. ЖАЛУДОВІЧА. (БЕЛТА).

СТУДЫЯ ТЭЛЕБАЧАННЯ, КАСТРЫЧНІК, 1967 год

Ужо немагчыма ўявіць сабе жыццё без тэлебачання. Таксама ялі немагчыма ўявіць яго без кнігі, без газеты, без радыё. Блакітны экран пладарна прыцягвае да сябе людзей. І рассяваюцца сілены, і чылы свет уваходзіць у дом: незабыўныя іні рэвалюцыйных паездаў, падзвігі ваенных сабоў, будні новабудуўляў, песні і малюны дзяцей, саборніцтвы спартсменаў на далёкіх зарубежных стадыёнах і нават чалавек у космасе.
Мы на Мінскай студыі тэлебачання: заходзім у кабінеты, гутарым з рэжысёрам, зоркам у рэжысёрскіх залах. Адны перадачы ўжо завершаны і тэлегасці памыніліся з імі, другія — вышлі, як тут гавораць, на тракт, а некаторыя пакідуць толькі ў заду.

НА ЭКРАНЕ

ЮБІЛЕЙНАЯ ЭСТАФЕТА АБЛАСЦЕЙ ПРАЦІЯВЯЦЦА
Гэты цыкл перадач да 50-годдзя Кастрычніка называецца «Мая Беларусь». Вобласць за вобласцю адкрывалася перад тэлегледцамі. Кожная з іх дасягала да гадзі Саветскай ўлады, з яе людзі, гарадамі, вяскамі, прыродай.
Адна з апошніх перадач гэтага цыкла прысвечана Гомельскай вобласці, якой усім нядоўна ўручаны ордэн Леніна.
За адзін дзень, нават вельмі намышчаны ўсемагчымай інфармацыяй, усё пра Гомель і вобласць, немагчыма, вядома, расказаць. Але мы, напрыклад, паспелі даведцца, што за сем гадоў аб'ём прамысловасці павялічыўся на Гомельшчыне ў два разы, што на заводзе «Гомельшмаш» працуе дзесяць тысяч чалавек, а на наступны А. Дзяржынскі ў годзі ваіны была бастрашнай разведчыцай у партызанскім атрадзе Каўпака і пра многае іншае.

Славіцца Гомельшчына сваімі спевакамі, танцаорамі, мастакамі. Далека за межамі рэспублікі вядомы народны ансамбль песні і танца Гомельскага Палаца культуры чыгуначнікаў імя У. І. Леніна. У гэты дзень тэлегледцаў убачылі на сваіх экранх палыманія, якія, гераліфія танцы ў выкананні ансамбля.

Пра незабыты 1919, пра героезм гомельскіх большавікоў у дні белага междзю расказаў тэлевізійны спецтакль па п'есе А. Меўзона «У бітве вялікай». На блакітным экране прадстала Гомельшчына, працоўная, бавава, таленавітая. Гомельшчыне, звязаная непарушымі вузламі з рэспублікай, з усёй краінай.

Эстафеты абласцей завершыць перадачы аб Мінскай вобласці.
НА ТРАКЦЕ
НАПЯРЭДАДНІ НОВАЯ СУСТРЭЧІ
Рэжысёр А. Гутковіч, аператар Ул. Панько, выканавы галоўныя ролы Л. Давідовіч і Г. Гарбух. Усе яны добра знаёмы тэлегледцам. Гэта — стваральнікі тэлевізійнага спецтакля па рэмені І. Мележа «Людзі на балоце». Спецтакль заваяваў шырокую папулярнасць і неаднаразова перадаваўся па тэлебачанні. З ім пачаўся тэлегледцаў Масквы і іншых гарадоў нашай краіны. Стваральнікі яго ўдасцелі Дзяржаўнай прэміі БССР.

І вось новая сустрэча... Рэжысёр А. Гутковіч аператар Ул. Панько заканываюць работу над новым шматсерыйным тэлевізійным фільмам-спектаклем. На гэты раз іх зацікавіла кніга апошечна І. Шамякіна «Трыножнае шчасце». Дзве серыі ўжо адзняты. Новы тэлеспектакль гледачы убачыць напярэдадні Кастрычнікага свята.

Якраз у гэтыя дні пачаліся на студыі тэатральныя рэжысёрскія перадачы «Год за годам». Рэжысёр Ю. Сурыкеў расказаў:
— Мы падрыхтавалі перадачу, якая будзе называцца «Народжэная буря». Пра мінулае Беларусі. Пра вясельныя перадачы пабудавана на спектаклях тэатра імя Яні Купалы, больш правільна сказаць, на ўрэхках спецтакляў: «Паўлінка» Я. Купалы, «Бацькаўшчына» К. Чорнага, «Партызаны» К. Кропівы, «Дні нашыя

НА ТРАКЦЕ

Рэжысёр А. Гутковіч, аператар Ул. Панько, выканавы галоўныя ролы Л. Давідовіч і Г. Гарбух. Усе яны добра знаёмы тэлегледцам. Гэта — стваральнікі тэлевізійнага спецтакля па рэмені І. Мележа «Людзі на балоце». Спецтакль заваяваў шырокую папулярнасць і неаднаразова перадаваўся па тэлебачанні. З ім пачаўся тэлегледцаў Масквы і іншых гарадоў нашай краіны. Стваральнікі яго ўдасцелі Дзяржаўнай прэміі БССР.

НА ТРАКЦЕ

Рэжысёр А. Гутковіч, аператар Ул. Панько, выканавы галоўныя ролы Л. Давідовіч і Г. Гарбух. Усе яны добра знаёмы тэлегледцам. Гэта — стваральнікі тэлевізійнага спецтакля па рэмені І. Мележа «Людзі на балоце». Спецтакль заваяваў шырокую папулярнасць і неаднаразова перадаваўся па тэлебачанні. З ім пачаўся тэлегледцаў Масквы і іншых гарадоў нашай краіны. Стваральнікі яго ўдасцелі Дзяржаўнай прэміі БССР.

НА ТРАКЦЕ

Рэжысёр А. Гутковіч, аператар Ул. Панько, выканавы галоўныя ролы Л. Давідовіч і Г. Гарбух. Усе яны добра знаёмы тэлегледцам. Гэта — стваральнікі тэлевізійнага спецтакля па рэмені І. Мележа «Людзі на балоце». Спецтакль заваяваў шырокую папулярнасць і неаднаразова перадаваўся па тэлебачанні. З ім пачаўся тэлегледцаў Масквы і іншых гарадоў нашай краіны. Стваральнікі яго ўдасцелі Дзяржаўнай прэміі БССР.

НА ТРАКЦЕ

Рэжысёр А. Гутковіч, аператар Ул. Панько, выканавы галоўныя ролы Л. Давідовіч і Г. Гарбух. Усе яны добра знаёмы тэлегледцам. Гэта — стваральнікі тэлевізійнага спецтакля па рэмені І. Мележа «Людзі на балоце». Спецтакль заваяваў шырокую папулярнасць і неаднаразова перадаваўся па тэлебачанні. З ім пачаўся тэлегледцаў Масквы і іншых гарадоў нашай краіны. Стваральнікі яго ўдасцелі Дзяржаўнай прэміі БССР.

НА ТРАКЦЕ

Рэжысёр А. Гутковіч, аператар Ул. Панько, выканавы галоўныя ролы Л. Давідовіч і Г. Гарбух. Усе яны добра знаёмы тэлегледцам. Гэта — стваральнікі тэлевізійнага спецтакля па рэмені І. Мележа «Людзі на балоце». Спецтакль заваяваў шырокую папулярнасць і неаднаразова перадаваўся па тэлебачанні. З ім пачаўся тэлегледцаў Масквы і іншых гарадоў нашай краіны. Стваральнікі яго ўдасцелі Дзяржаўнай прэміі БССР.

НА ТРАКЦЕ

Рэжысёр А. Гутковіч, аператар Ул. Панько, выканавы галоўныя ролы Л. Давідовіч і Г. Гарбух. Усе яны добра знаёмы тэлегледцам. Гэта — стваральнікі тэлевізійнага спецтакля па рэмені І. Мележа «Людзі на балоце». Спецтакль заваяваў шырокую папулярнасць і неаднаразова перадаваўся па тэлебачанні. З ім пачаўся тэлегледцаў Масквы і іншых гарадоў нашай краіны. Стваральнікі яго ўдасцелі Дзяржаўнай прэміі БССР.

НА ТРАКЦЕ

Рэжысёр А. Гутковіч, аператар Ул. Панько, выканавы галоўныя ролы Л. Давідовіч і Г. Гарбух. Усе яны добра знаёмы тэлегледцам. Гэта — стваральнікі тэлевізійнага спецтакля па рэмені І. Мележа «Людзі на балоце». Спецтакль заваяваў шырокую папулярнасць і неаднаразова перадаваўся па тэлебачанні. З ім пачаўся тэлегледцаў Масквы і іншых гарадоў нашай краіны. Стваральнікі яго ўдасцелі Дзяржаўнай прэміі БССР.

НА ТРАКЦЕ

Рэжысёр А. Гутковіч, аператар Ул. Панько, выканавы галоўныя ролы Л. Давідовіч і Г. Гарбух. Усе яны добра знаёмы тэлегледцам. Гэта — стваральнікі тэлевізійнага спецтакля па рэмені І. Мележа «Людзі на балоце». Спецтакль заваяваў шырокую папулярнасць і неаднаразова перадаваўся па тэлебачанні. З ім пачаўся тэлегледцаў Масквы і іншых гарадоў нашай краіны. Стваральнікі яго ўдасцелі Дзяржаўнай прэміі БССР.

НА ТРАКЦЕ

Рэжысёр А. Гутковіч, аператар Ул. Панько, выканавы галоўныя ролы Л. Давідовіч і Г. Гарбух. Усе яны добра знаёмы тэлегледцам. Гэта — стваральнікі тэлевізійнага спецтакля па рэмені І. Мележа «Людзі на балоце». Спецтакль заваяваў шырокую папулярнасць і неаднаразова перадаваўся па тэлебачанні. З ім пачаўся тэлегледцаў Масквы і іншых гарадоў нашай краіны. Стваральнікі яго ўдасцелі Дзяржаўнай прэміі БССР.

НА ТРАКЦЕ

Рэжысёр А. Гутковіч, аператар Ул. Панько, выканавы галоўныя ролы Л. Давідовіч і Г. Гарбух. Усе яны добра знаёмы тэлегледцам. Гэта — стваральнікі тэлевізійнага спецтакля па рэмені І. Мележа «Людзі на балоце». Спецтакль заваяваў шырокую папулярнасць і неаднаразова перадаваўся па тэлебачанні. З ім пачаўся тэлегледцаў Масквы і іншых гарадоў нашай краіны. Стваральнікі яго ўдасцелі Дзяржаўнай прэміі БССР.

НА ТРАКЦЕ

Рэжысёр А. Гутковіч, аператар Ул. Панько, выканавы галоўныя ролы Л. Давідовіч і Г. Гарбух. Усе яны добра знаёмы тэлегледцам. Гэта — стваральнікі тэлевізійнага спецтакля па рэмені І. Мележа «Людзі на балоце». Спецтакль заваяваў шырокую папулярнасць і неаднаразова перадаваўся па тэлебачанні. З ім пачаўся тэлегледцаў Масквы і іншых гарадоў нашай краіны. Стваральнікі яго ўдасцелі Дзяржаўнай прэміі БССР.

НА ТРАКЦЕ

Рэжысёр А. Гутковіч, аператар Ул. Панько, выканавы галоўныя ролы Л. Давідовіч і Г. Гарбух. Усе яны добра знаёмы тэлегледцам. Гэта — стваральнікі тэлевізійнага спецтакля па рэмені І. Мележа «Людзі на балоце». Спецтакль заваяваў шырокую папулярнасць і неаднаразова перадаваўся па тэлебачанні. З ім пачаўся тэлегледцаў Масквы і іншых гарадоў нашай краіны. Стваральнікі яго ўдасцелі Дзяржаўнай прэміі БССР.

НА ТРАКЦЕ

Рэжысёр А. Гутковіч, аператар Ул. Панько, выканавы галоўныя ролы Л. Давідовіч і Г. Гарбух. Усе яны добра знаёмы тэлегледцам. Гэта — стваральнікі тэлевізійнага спецтакля па рэмені І. Мележа «Людзі на балоце». Спецтакль заваяваў шырокую папулярнасць і неаднаразова перадаваўся па тэлебачанні. З ім пачаўся тэлегледцаў Масквы і іншых гарадоў нашай краіны. Стваральнікі яго ўдасцелі Дзяржаўнай прэміі БССР.

НА ТРАКЦЕ

Рэжысёр А. Гутковіч, аператар Ул. Панько, выканавы галоўныя ролы Л. Давідовіч і Г. Гарбух. Усе яны добра знаёмы тэлегледцам. Гэта — стваральнікі тэлевізійнага спецтакля па рэмені І. Мележа «Людзі на балоце». Спецтакль заваяваў шырокую папулярнасць і неаднаразова перадаваўся па тэлебачанні. З ім пачаўся тэлегледцаў Масквы і іншых гарадоў нашай краіны. Стваральнікі яго ўдасцелі Дзяржаўнай прэміі БССР.

НА ТРАКЦЕ

Рэжысёр А. Гутковіч, аператар Ул. Панько, выканавы галоўныя ролы Л. Давідовіч і Г. Гарбух. Усе яны добра знаёмы тэлегледцам. Гэта — стваральнікі тэлевізійнага спецтакля па рэмені І. Мележа «Людзі на балоце». Спецтакль заваяваў шырокую папулярнасць і неаднаразова перадаваўся па тэлебачанні. З ім пачаўся тэлегледцаў Масквы і іншых гарадоў нашай краіны. Стваральнікі яго ўдасцелі Дзяржаўнай прэміі БССР.

НА ТРАКЦЕ

Рэжысёр А. Гутковіч, аператар Ул. Панько, выканавы галоўныя ролы Л. Давідовіч і Г. Гарбух. Усе яны добра знаёмы тэлегледцам. Гэта — стваральнікі тэлевізійнага спецтакля па рэмені І. Мележа «Людзі на балоце». Спецтакль заваяваў шырокую папулярнасць і неаднаразова перадаваўся па тэлебачанні. З ім пачаўся тэлегледцаў Масквы і іншых гарадоў нашай краіны. Стваральнікі яго ўдасцелі Дзяржаўнай прэміі БССР.

НА ТРАКЦЕ

Рэжысёр А. Гутковіч, аператар Ул. Панько, выканавы галоўныя ролы Л. Давідовіч і Г. Гарбух. Усе яны добра знаёмы тэлегледцам. Гэта — стваральнікі тэлевізійнага спецтакля па рэмені І. Мележа «Людзі на балоце». Спецтакль заваяваў шырокую папулярнасць і неаднаразова перадаваўся па тэлебачанні. З ім пачаўся тэлегледцаў Масквы і іншых гарадоў нашай краіны. Стваральнікі яго ўдасцелі Дзяржаўнай прэміі БССР.

НА ТРАКЦЕ

Рэжысёр А. Гутковіч, аператар Ул. Панько, выканавы галоўныя ролы Л. Давідовіч і Г. Гарбух. Усе яны добра знаёмы тэлегледцам. Гэта — стваральнікі тэлевізійнага спецтакля па рэмені І. Мележа «Людзі на балоце». Спецтакль заваяваў шырокую папулярнасць і неаднаразова перадаваўся па тэлебачанні. З ім пачаўся тэлегледцаў Масквы і іншых гарадоў нашай краіны. Стваральнікі яго ўдасцелі Дзяржаўнай прэмі

Яны былі першыя

Я К ЯРКАЯ ЗОРКА

быў першым педагогам і выхавателем Міхаіла Зорава. Ён дапамог маладому акцёру знайсці сябе, выказаў яго на шлях рэалістычнага мастацтва.

Здавалася б, што асабліва мог былі сказаць малады акцёр у эпізодычнай ролі кулака Скрыльва ў юбілейнай «Гуцулі» А. Зорава Скрыльва ў поўным сэнсе слова «загадка». Восем ён ліліва, па-паўнаці, заграваў з рабочымі, асабліва з сямямі некім свайм асаблівым смакам, асабліва прашыў нешта сабе пад нос. Скрыльва быццам і не прыкметны, але дзе траба, ён можа «зрабіць уражанне». Такого ворага голымі рукамі не возьмеш...

нейчыка не адрозніваўся ад агульнага асяродка. Яго даўно ўжо апладзіравалі на Украіне, у Ленінградзе і Маскве, калі М. Зораў надумаў па-свойму паставіць папулярны твор.

Зораў шукаў свайго шлюбу. Яму хацелася глыбока раскрыць духоўны свет героя і разам з тым захаваць непаўторную атмасферу асяродка, у якой разгортваецца канфлікт. Зораў знайшоў у кіно, асабліва ў драме, выхаванне і асаблівае талентавіна на аперыцы. Талентавіна творчы ансамбль — У. Крыловіч, К. Міронава, Г. Грыгоніс, Л. Рымская, І. Ждановіч, У. Краўцоў — дапамагае рэжысёру стварыць спектакль з рабочымі і пранікнёным. У сувязі з гэтым вызначаецца голас саліста — выканаўца галоўнай ролі Міхаіла Зорава. Яго Крэмат-Літвенічкі і рамантык, чалавек, які ўсё жыццё шукае і адкрывае невядамае ў душы людзей.

Ярка зорка Зорава ўзнікла на тэатральным небе беларускага мастацтва ў дваццатых гадах.

...Па Оршы пранясліся чуткі аб выдатным маладзінным акцёры, які ў спектаклі паўпрафесійнальнага гаспадарскага калектыву Рускай драмы іграе Авадыя. Актар крамаў глядачоў незвычайным тэмпераментам, узнёсласцю, надзвычайна задушаўнай манерай паводзінаў на сцэне. На адным з паказав маладога выканаўца паглядзілі, што яго прыйшлі глядзець акцёры Беларускага тэатра на чале з Е. Мірновічам. У такіх выпадках звычайна хвалюецца больш, чым траба. Хоць іграць ён найлепш, а атрымаўшыся наадварот. Так задураўся ён і хлопцам. Ён паводзіў сябе надзвычай нервова. Кідаўся па сцэне, не вымаўляў, а выкрываў словы, «рваў кулісы», як кажуць у тэатры, і ўсё ж заключная сцэна расстравіла прайшла вельмі добра, узрушыла ўсіх. Е. Мірновіч прайшоў за кулісы. Назаўтра стала вядома, што актёр запінаў у труп Беларускага дзяржаўнага тэатра. Так пачалася дзейнасць Зорава ў купалаўцаў.

Зусім іншы Зораў у ролі ўпаўнаважанага асабліва савета ў спектаклі «Мяцкеж». Камісар — сапраўды «душа дывізіі». У самых складаных сітуацыях ён дзейнічае разумна і рашуча. Без аброі прыходзіць камісар да мяцкежнікаў і пранікнёным словам вяртае іх у стан рэвалюцыі. У мяне і сёння ў памяці гэтая на дзіва праўдзівая сцэна размовы камісара з салдатамі. Яна стала ключом да вырашэння ўсяго спектакля. Зораў прайшоў ё ёна.

Спраўдзім універсітэтам стала для купалаўцаў праца над горкаўскай «Апошнім». Аб рабоце над гэтай п'есай М. Зораў раскажа ў старонках «Правды» ў дні Дзякаў Беларускага мастацтва ў Маскве (1940 г.). Рэжысёру і акцёрам удалося данесці да глядачоў глыбокі філасофскі змест п'есы, раскрыць яе ўнутраны падтэкст. Спектакль стаў падзеяй у тэатральным жыцці краіны.

Кожная новая роля рабілася новай, змяняў яе біяграфія актёра. Захвалена выклікаў зоркаўскага Еваля Цывіна ў «Бяліцкіх чыжыках». У ролі вядома, гэтая персанна не было. Працуючы над п'есай разам з калектывам тэатра, Кузьма Чорны даў асобна, дасягнуў спецыяльна для Зорава. Роля стваралася неспрэчна на рэпетыцыях у садружэнні з рэжысёрам Л. Літвенічам, а самім М. Зоравам. Еваля Цывін стаў тым персаннажам, без якога не магчыма ўжо было раскрыць асноўны канфлікт драмы. Ён вызначыў ідэйнае гучанне спектакля, зрабіў яго сапраўдным каментам. Акцёр лавіўся ў вобразе камуніста яго адданасцю справе народа, высакорнасцю, шчырасцю. Сапраўдным лютым душой Еваля Цывіна сталі яго вочы — то засмучаныя ці па-дзіцячы наўняны, то радасна іскрыстыя, а то і бяліцкія.

«Гэта выдатная з'ява саваецкага тэатральнага мастацтва, адзін з лепшых горкаўскіх спектакляў», — пісаў пра п'есу «Апошні» у купалаўцаў газета «Савецкое искусство». З гэтай думкай згадваецца аглядальнік у часопісе «Тэатр», пра тое ж гаварылі Прадстаўніцтва Грамадскага Мясцява на сустрэчы з калектывам актёраў.

Працу ў тэатры Які Купалы М. Зораў спалучаў з працай у якасці мастацкага кіруючага Беларускага тэатра рабочай моладзі (ТРАМ). Зораў прыйшоў сюды не на «умажлівасці», а, як кажуць, па закліку сэрца. Ён прыйшоў тэатр пасля таго, як калектыву закончыў навучанне ў Ленінградзе, на курсах у вядомага майстра рэжысуры прафесара Уладзіміра Мікалаевіча Саўлава.

Увосенні 1942 года гітлераўцы павялі Зорава на смерць. Па Мінску хадзіла ў той час шмат легенд аб тым, як германцы, мучылі трымаўся ён да апошняй сваёй мінуўшчыны.

«П'еса «Платон Крэмат» А. Кар-

Еўсцігійя Афінагенавіч Мірновіч

І. СТАШЕВІЧ. «Клітва партызан» (малява).

ЛЯСНЫ СТАРШЫНЯ

Столькі быў я наслуханы пра Грыневіча з далёкага Радава, што ў мяне ўявіліся ўявы, таюць гэтым дзіўным волатам, нейкім болейшым духам... Сустрэцца ж з Віктарам Пятровічам даўно было надзеяй, у лагодны дні бабінга лета.

Бывалы лясцаўскі «газіст», прабытаўшы кіламетраў трыццаць па лабіраванні лясных дарог і гацінаў, невяг раптам уцягнуў у мяльскую лясную кісянку. Гэта і ёсць Радава — адна з вёсак калгаса імя Валадарскага, цэнтр лясніцтва і прыпной паліўнай гаспадаркі, якая створана і працуе на грамадскіх асновах, узначальвае Грыневіч, былы афіцёр-лётчык, а зараз пенсіянер.

І іншыя. Толькі, можа, у яго раней, чым у іншых, выселіла ў сэрцы трыгова: таюць, таюць жыццёва багаты родны ляс... А хто ж узначальвае іх будзе? Пачаў Грыневіч ладаць кармушкі для лясных жывёл, сьвінаў у іх корні з уласнага двара. А ў восенні 1961 года па яго ініцыятыве пры Радаўскім лясніцтве была створана на грамадскіх асновах прыпная паліўная гаспадарка. Віктар Пятровіч стаў яе старшынём.

Увосенні 1942 года гітлераўцы павялі Зорава на смерць. Па Мінску хадзіла ў той час шмат легенд аб тым, як германцы, мучылі трымаўся ён да апошняй сваёй мінуўшчыны.

«П'еса «Платон Крэмат» А. Кар-

Ул. СТЭПЬМАХ, заслужаны дзеяч мастацтва БССР.

НАПЕЎ ГАРАДСКІХ УСКРАІН

цяжкая праца. Тая ж сагнутая постаць, сагнулы позірк... У ранняй перыяд творчасці Пэн стварае шэраг аднафігурных кампазіцый, блізкіх па ідэйнай накіраванасці да твораў крытычнага рэалізму: «Жабракі», «Стары салдат», «Старая з пісьмом» і іншыя. Творы не толькі выклікаюць у глядача спачуванне, але і прымушаюць думаць аб прычынах, якія нараджаюць жабрацтва і гора. Асабліва гэта адчуваецца ў карціне «Жабракі». Адстаўны мікалаўскі салдат, які доўгі гады служыў аверай і праўдзі цару-басікоўню, у старасці аддадзены на волю лесе.

Матывы спачування бедным, абаздоленым гучаць і ў карціне «Старая з пісьмом». Пахлыла жанчына, магічма, маці некалькіх дзяцей, засталася адна, жыве бядка. Атрымаўшы ад сына ліст з далёкай Амерыкі, старая глыбока задураўляецца (іншы раз тэму карціны так і зваць «Ліст з Амерыкі»). І які ж цяжкі думкі старой пра дзяцей, якіх яна волю лесе ў далёкіх, чужыя краіны.

З імен Юрыя Майсеевіча Пэна звязана становленне беларускага саваецкага выданага мастацтва. Распачаўшы творчую дзейнасць перад Кастрычнікам, ён пасля рэвалюцыі спрыяў развіццю на беларускай нівэ лепшых традыцый рускага рэалістычнага жывапісу. Актыўны ўдзелнік мастацкіх выставак, які наладжвала маладая Саваецкая дзяржава, ён у ліку першых беларускіх мастакоў быў адначасна ганаровым членам заслужанага дзеяча мастацтва БССР.

Пэн пісаў шмат аднафігурных бытавых кампазіцый. Ён стварыў цэлую галерэю тыповых вобразав у яўрэйскага асяродка. З яго твораў даражэлівага перыяду найбольш вядомыя «Гадзінічкі мастака», «Кравец», «Пекар», «Краўчычак». Мастак імяквіча прыцягваюць увагу да жыцця і працы простых людзей. Палотны яго ў асноўным сузэралныя і, зразумела, пазбыўленыя якіх-небудзь матываў сацыяльнага прэстэжу, на іх лясны адбітак пакарнасці лесе.

Пасля паражэння рэвалюцыі 1905 года ў творчасці Пэна выяўляюцца рысы песімізму, які мяжуе з містыцызмам. Яго палотны гэтай перыяду паказваюць патрыярхальнае мяшчэнскае жыццё, найбольш кансерватыўныя бакі яўрэйскага косяра. Ён піша карціны «Яўрэйскі рабін», «Апошняя субота» і іншыя. Апошняя асабліва прасякнута містыцызмам.

Валікі і складаны шлях творчых пошукаў прайшоў гэты майстар, захаваючы вернасць рэалістычнаму мастацтву.

Ён нарадзіўся ў сьле Новаляк-сандраўскай былой Ковенскай губерні, у беднай сям'і. У дзяцінстве, жывучы ў глухой правіцы, у мастацку, дзе старанна захаваўся яўрэйскі абрады і традыцыі, будучы жывілісцэ спазнаў гора і беднасць. Ён заробляў на жыццё, працуючы вучнем маляра.

Найбольш цікавыя з твораў, прысвечаныя народным тыпам, — «Кравец» і «Краўчычак». На першым з іх — стары-жрэць заняты сваёй паўсядзёнай працай. У руках у яго іголка, на носе акуляры. З-пад алушчаных павек глядзяць уважлівыя, кіраватыя вочы. Доўгі гады цяжкай працы пакінулі адбітак на ўсім абліччы старога. Добра відаць яго сагнутае ад часу спіна. Задаецца, калі ён і ўстане, дык не здолее разгануць агарбленую спіну, распрэвіць плечы.

Валікі Кастрычнік паўпавы на светлагляд мастака. Пэн імяквіча пазбаўіцца традыцыйнай кансерватыўнасці сваёй творчасці. Ён стварае палотны «Швец-камісамоль», «Яўрэй-калгаснік» і іншыя. Традыцыйную аднафігурную кампазіцыю мастак імяквіча напоўняе новым зместам.

Першыя прафесійнальныя веды на мастацтву Пэн атрымаў ад жывапісца Барыса Гершчыка, выхаванца Пецярбургскай акадэміі мастацтваў. Моцна паабшчыніў яго мастацтваў Пэн імяквіча ў Пецярбург. Аднак наступіў у Акадэмію мастацтваў яму ўдзяцца не адрозніваў — несталава ведаў па агульна-адукацыйных прадметах. Толькі ў 1881 годзе Пэну ўдзяцца наступіць у Акадэмію, дзе яму пачасціцца быць вучнем П. Чы-

цяжкая праца. Тая ж сагнутая постаць, сагнулы позірк... У ранняй перыяд творчасці Пэн стварае шэраг аднафігурных кампазіцый, блізкіх па ідэйнай накіраванасці да твораў крытычнага рэалізму: «Жабракі», «Стары салдат», «Старая з пісьмом» і іншыя. Творы не толькі выклікаюць у глядача спачуванне, але і прымушаюць думаць аб прычынах, якія нараджаюць жабрацтва і гора. Асабліва гэта адчуваецца ў карціне «Жабракі». Адстаўны мікалаўскі салдат, які доўгі гады служыў аверай і праўдзі цару-басікоўню, у старасці аддадзены на волю лесе.

Матывы спачування бедным, абаздоленым гучаць і ў карціне «Старая з пісьмом». Пахлыла жанчына, магічма, маці некалькіх дзяцей, засталася адна, жыве бядка. Атрымаўшы ад сына ліст з далёкай Амерыкі, старая глыбока задураўляецца (іншы раз тэму карціны так і зваць «Ліст з Амерыкі»). І які ж цяжкі думкі старой пра дзяцей, якіх яна волю лесе ў далёкіх, чужыя краіны.

Тое самае ўражанне робіць і «Краўчычак». На абліччы маладога жыцця жанчыны таксама адбітак

Зношты АМА

ЭНТУЗІЯСТ

Віктар Бародзіч ніяк не мог су-пакоіцца: гэтулькі добрых кніг на складзе, а на прылаўках не знойдзеш!

— Не бяруць пакупнікі, — апа-раўдавалі работнікі кінігарні.

— Не можа быць! Тут жа ёсць цудоўная зборнік вершаў! А што, калі я паспрабую прадаваць? — прапанаваў ён свае паслугі.

— Паспрабуйце. Гэта вам не ў камбінаце бытавога абслугоўвання працаваць.

Віктар Бародзіч рашыў прада-

ваш кнігі ў вольны ад работы час у гаспадарню № 58. Тут заўсёды людзі. Прынесі цэлую вяжу з кнігарні, расклаў на століку.

Першы дзень добрых вынікаў не даў, можна было расчаравана.

— От, каб для дзяцей што-небудзь...

— Ваенныя апавесці няма новых — пачаў пакупнікі.

Для наступнага выхаду Віктар стаў рыхтавацца больш старанна, падабраў кнігі з улікам попыту. Захапіў і зборнік вершаў беларускіх і рускіх паэтаў, выданыя ў мінулыя гады. Адрозніваў пашукаў вершы ўголас, раскаваўшы слуханам пра аўтараў-паэтаў. У гэты дзень ён прайшоў ужо некалькі дзесяткаў кніг.

З таго і пачалася. Дырэцыя гаспадарню пайшла насустрэчу аматару кнігі, паставіла некалькі стадоў. На іх Віктар прыгожа расклаваў кнігі, асобна — навішкі. Прывыклі слухачы, што ў тас-

траноме з'явіўся яшчэ адзін, асабліва прывабліва прывавак, прывыклі бачыць новага прадва-ца. А потым і палобілі Віктара Бародзіча: умеў чалавек прапанаваць кнігу, прывіваў любоў да яе старою і малаю.

Г. МАРОЗ.

НЕ ДАЧАКАЛІСЯ...

27 верасня маляўнічыя аршыны, раскленыя па ўсім Маладзечна-на, запрашалі чытачоў на літаратурны вечар. Усе чакалі выступлення ў Цэнтральнай бібліятэцы імя Крупскай пісьменнікаў І. Пташнічкі, Т. Хадкевіча, І. Чыгрынава, якія перад гэтым далі згоду прыехаць на сустрэчу з чытачамі. Работнікі бібліятэкі старанна рыхтаваліся: загадаў надрукаваць і разаслаці запрашальныя білеткі, арганізавалі вялікую вы-стаўку кніг пісьменнікаў, якіх че-

калі, нават пра кветкі для іх не заблыліся. Якім жа было здзіўлен-не ўдзельнікаў вечара, калі ў біб-ліятэку прыйшла сухая тэлеграма: «Па складзеным абставінам пры-ехаць не можам кропка».

Работнікі бібліятэкі тэрмінова пачалі звяніць у Саюз пісьменні-каў, дамоў Чырнчаву, Хадкевічу, Пташнічкі, Але дэрміна. Мінскія тэлефоны маўчалі.

Літаратурны вечар быў сарва-ны. Наме патрэбы многа гавар-шчы, што ўсё гэта сапсавала на-строй прысутным, пакунаў і іх паучуць горькім. Будзем называ-ваць рочы вочы імянамі-пісь-меннікі проста зняважліва чыта-чоў.

У сувязі з усім гэтым хочацца адзначыць яшчэ адну недарач-насць. Абласное і рэспубліканскае радыё, кумам на смеж, перадало радыёэфэры, у якой паведа-міла, што ў Маладзечанскай цен-тральнай бібліятэцы адбыўся літа-

Пятніца, 6 настырчына 1967 г.

ЗЕМБІНА ПРЫМВАЕ ГАСЦЕЙ

Дарэчы дзеянне звязанае вучнёў Зямбінаў сярэдняй школы Барысавскага раёна з мастацкай Надзеяй Пятровіч. Хада-сёвіч — жонка вядомага французскага мастака Фернана Ле-жа і з пісьменнікам Канстанцінам Сіманавічам. Надзея Пятровіч — з тэатральнай імяквіча, а былі вядомыя журналіст-пісь-меннік Канстанцін Міхайлавіч Сіманавіч прайшоў па дарогах Беларусі ў гады вайны.

Найдаўня яны разам наведалі вёску Зямбіна, дзе былі і раней. Разам і былі прыехалі саркатар Мінскага аэіона партыі А. Караўкіна, начальніка ўпраўлення мастацтваў Міністэрства культуры БССР І. Палівава і іншыя.

У прастрэнай зале школы гасцей віталі дырэктар школы, стварыла нагаса, вучні.

Дарэчы, аб тым, што ў Зямбінаў сярэдняй школе Надзея Пятровіч мастацка выстаўка, надзея Пятровіч Хада-сёвіч-Лежэ падарыла аэіонам шмат разрадунаў з карцін пра-слаўных еўрапейскіх мастакоў. Вялікую бібліятэку перадаў у дар школе Канстанцін Сіманавіч.

П. БАРОДНА.

ЦЮГАЎЦЫ У ШКОЛАХ

Акцёры Тэатра юнага глядача — частыя госці школ Мінска. У пачатку сезона адбыліся творчыя справаданы ў школах №№ 85 і 86. Актары Г. Рымскі, Л. Бельская, І. Улашчычкі, Г. Вайчюк, рэжысёр В. Кісялёў раскавалі школьнікам пра сваю работу і планы тэатра на будучыне. Потым былі паказаны сцэны са спектакля «Кожнаму сваё».

Работнікі тэатра дамагаюцца школьнікам у арганізацыі куткоў ЮГА. Вучні 62-й школы прысвечылі тэатру два валі-кія стэндзі. На іх матэрыялы з гісторыі тэатра, адмык асобных сцэн, са спек-такляў, якія ставіліся з пачатку існаван-ня тэатра.

А. ДАВІДУСКАЯ.

ПАКУЛЬ АРТЫКУЛ У ВЫДАВЦТВЕ...

Са здзіўленнем прачытаў у часопісе «Беларусь» № 9 за 1967 год артыкул «Мейстар лэкаратаўнай керамікі», падпісаны М. Смірно-вым. Справа ў тым, што М. Смір-нов амаль цалкам выкарыстаў ма-тэрыял майго артыкула, напісана-га для каталога персанальнай выстаўкі твораў мастака Ф. Зіль-берта ў сувязі з яго 50-годдзем. М. Смірнов сак-так пераарбав асобныя сказы майго артыкула, недзе пераставіў месцамі. Але ў

ВОДГУКІ АДАКАВЫ

ЦАНА ЗНІЖАНА

У артыкуле «Дзяўзна Міца, антэна і іншыя» змяшчаюцца ў «Літаратуры і мастацтве» 29 жніўня года, вырываю імяна гаварылі і пра тое, што тэле-візійныя антэны, якія выпускае Слуцкі завод сахтабаставання, прадаюцца вельмі дорага— больш чым на 13 рублёў за штуку. З гэтай прычыны іх не раскупіваюць, хоць патрэба ў яны на сьле вялікая.

Як паведаміў у радыёцэнтр старшынём Камітэта цэн пры Дзяржплане БССР Б. Парсскі, пасля вышліпення газеты цана на антэну пераглядана. Заводу дазволена рэалізаваць раштну антэна па цане 9 рублёў за штуку.

Ф. ВАЛАДЗЬКО, загадчык навукальнай часткі Беларускага тэатральна-мэстацкага інстытута.

ратурны вечар, на якім вельмі хо-раша чыталі свае новыя творы Іван Пташнік, Тарас Хадкевіч, Іван Чыгрынаў.

Каментарый, як кажуць, непа-трэбны...

Ул. МАНГІНОВІЧ, г. Маладзечна.

ЦЕНА ЗНІЖАНА

Уступны артыкул да каталога выстаўкі твораў Ф. Зільберта быў падзелены мною ў Саюз мастакоў у пачатку чэрвеня г.г., і неўзабаве адтуль матэрыялы былі перада-дзены ў выдавецтва «Сільмяз», у якім на пасадзе рэдактара працуе М. Смірнов.

Хутка з друку выйдзе каталог і тады тым, хто не знаёмы з ака-лічэньнямі справы, будуць мець падставы абвінавачваць мяне ў плагіяце — перавітанні ўжо на-друкаванага ў часопісе «Беларусь» артыкула. На самой жа справе пагаітар — не.

ЧАСОПІСЫ

Полымя Беларусь Маладосць

У нумары багата паэзіі. Часопіс друкуе вершы вершні А. Пысіна — «Роднасць», паэму М. Хведаровіча «Крыліны» і паэму А. Сербантовіча «Мінае поле».

Раздзел прозы адкрываеца дакументальнай аповесцю І. Новака «Тварам да небяспекі» пра дзейнасць адной савецкай дыверсійна-разведвальнай групы на Віцебшчыне ў часы Вялікай Айчыннай вайны. Пад рубрыкай «У вачках дружных часопіс прапануе чытачам аповяданні рускіх празаікаў К. Федзіна, С. Антонова, Д. Скалава, Я. Носова, Ю. Нагібіна, С. Нікіціна, Ю. Казакова, В. Логінава (пераклады — А. Шарэхойскай, І. Чыгрынава, Ул. Дамашэвіча, Л. Арабей). Часопіс друкуе публіцыстычныя артыкулы С. Прытыцкага «На камяні, жалезе і золасце» і «Лісты ўражаныя з Амерыкі» П. Кавалева.

У раздзеле «Крытыка і літаратуразнаўства» і «Сярод кніг» чытачы знайдзюць артыкулы С. Гусака — «Падчас праўды», Л. Борага — «Стыль беларускай народнай казкі», С. Александровіча — «Згадаючы далёкае і блізкае» (да 60-годдзя Р. Сабаленкі), С. Шапіры — «Акцёр, рэжысёр, грамадзянін» (да 60-годдзя Л. Рахленкі), а таксама рэцэнзіі А. Явілевіча — на кнігу паэзіі П. Прыходзькі «Сонца раней узыхло», Д. Бугаева — на зборнік аповяданняў І. Чыгрынава «Самы шчаслівы чалавек», А. Каўрса — на кнігу Ф. Янкушкі «Роднае слова», В. Бечыка — на кнігу І. Хадановіча «За акном дождж».

Часопіс прапануе чытачам урывак з рамана П. Пестрака «Ласавіцкі», дражніны нататкі І. Брыля «На Волзе», «Свет, поўны чудаў» (Крымскія малюнкі) І. Мележа, аповяданне М. Зылі «Курганы кішчэц», вершы А. Бялевіча, Н. Тарас, К. Булы, Н. Гілевіча, падборку вершаў замежных паэтаў — П. Неруды, Л. Арагона, Д. Нагадоржа, Д. Уолеса, М. Бенюка, Б. Малюка, С. Панта (пераклады Р. Маланка, Я. Верабай, А. Шаўна, Г. Кляяко). У часопісе змешчаны публіцыстычныя артыкулы М. Калачынскага, Я. Седоўскага, нарэйс Б. Усцінава «Хто быў нічым...», рэпартаж М. Сталірова з калгаса «Рассвет» Жлобінскага раёна, успаміны члена КПСС з 1906 года Л. П. Разаўскага і члена КПСС з 1919 года Д. Жаркевіча, фотарэпартаж «Ад Белаўскага да Камчаткі», артыкул Ул. Стальмаха «Іа святлонай афішы» — пра спектаклі беларускіх тэатраў у юбілейны годзе, зямлетка С. Шухвічкіна пра творчасць Р. Сабаленкі, рэцэнзіі Р. Бярозкіна — на зборнік вершаў «Мой кут селяўнін» К. Шаўна і А. Марціновіча — на «Выбраныя вершы» С. Дарожнага, а таксама шэраг іншых матэрыялаў.

Нумар адкрываецца ўспамінамі Н. Крупскай «Пярынь месці паляўніцкіх Кастрычніка». Да юбілею Кастрычніка часопіс друкуе аповесць С. Грэховскага «Рудабельская рэспубліка»; проза прадстаўлена ў нумары і аповяданнем В. Сабаленкі «Вароты». У часопісе змешчана багата паэзіі — вершы С. Блатуна, Ул. Фаміна, Я. Хвалевы, Я. Сіпакова, М. Шаўна, Ю. Сірыкі, М. Кусянікова, Э. Грахыця, В. Шымку, С. Гаўрусёва, А. Сербантовіча, Ул. Скарынікіна, Ю. Голуба, М. Казакова. Часопіс друкуе артыкул Ул. Гілевіча «Залат пазычанае слова» і вінаваднае прызнанне да 60-годдзя з дня нараджэння Р. Сабаленкі — «З пакалення першых». У іншых раздзелах часопіса — артыкул А. Кавальчука «Ленінскім маршрутам», нататкі М. Камінскага «Сялянскі дэпутат» — пра нашчадкі зямляка, які быў адным з дэлегатаў з'езда сялянскіх дэпутатаў ад Беларусі ў Петраградзе, артыкул Н. Федарэвай «Воін Кастрычніка» — да 80-годдзя з дня нараджэння Дзюна Рыда, рэпартаж В. Ждановіча «МАЗ набірае хуткасць», а таксама некаторыя іншыя матэрыялы.

Вобіск у Леніна

Шукаюць мару ў Леніна філёрны ў номіне, пад ложкам, у сталах: Не памалі турэмныя запоры Яна і з адзіночкі цяцка.

Такія крылы ў мары! Іх хацелі У турму замкнуць, аднаўшы ў іх працяг. Ды крылы не змясціліся ў той цэлі! І над турмою рэалі, як сцяг.

Шукаюць мару ў Леніна заўста — Як доказ найважнейшых яны. Расчмыны ўсе напята шэфляды, бы сэрцы, парасчмынены яны.

...Шукалі мару ў Леніна вар'ята, А ён стаў спакойна чалавек. Бо мару ўжо ляцела ў сваё сцяг — У год семнаццаты. У наш савецкі век!

Дзесяты кубрык

Тут будоўля падобна вялізнаму пліску, што справаецца з вельмі сур'ёзнай ракой. Успяваюць шасцёрку ўчарашня матрасу

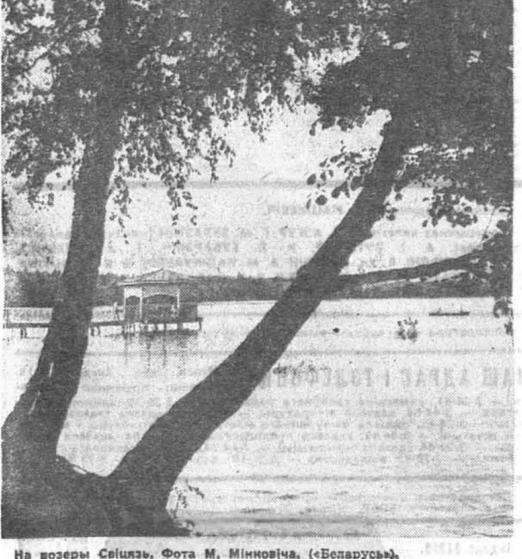
Той дзесяты пакой. Хоць не чутна усплёску начнога прыбою, Гулкай боцманскай дудкі даюць ўжо няма, хлопцы ў дружбе з парадкам марскога аблою. І прыбом на вуліцы стогне ўста. Устае па-рабочаму хутка горад, і ідуць будаўцаў велізарны завод Усе шасцёра.

Спадчына

Гулі чужыя бамбавозы. А мы жылі ў лесной глушы. Над лесам нашым і над лесам Кружкі чорныя крыжы.

...Ракета здасца абеліскам, Дзе не злічыць усіх імён! Ляцкі да зор, а шлях не блізікі — Бацкім нам адкрыты ён.

За спадчыну ім дзякуюць камям, Бо без вайны — знаў Зямлі! — Не ўсім пакаленням нашым, Як дуб галісты — без камяля.

На возеры Свіцязь. Фота М. Міновіча, «Беларусь».

Аляксей ПЫСІН
(«Полымя»)

Усіх дарога — дажджавы пырыкі,
Усё змяное спее пад расой.
Вось аўтобус белы пасажырскі
З сіняй паласой.

Пастаім, дачка, не развітанне,
Сніма перадае разлуку ў нас.
Што ў цябе ў савецкіх маюдаме,
Што ўзяла з сабою на запас!

Быў запас мой — сцяжка ды кашуля,
Калі дом бацькоўскі паідаў;
І тады — па шчырасці скажу я —
Аб табе не думаю, не гадуя.

Не ўявіў бы на дарозе жорсткай,
Упісанай асфальтам і пяском,
Вось такую — моднаю прычоскаю,
З незвычайна тонкім пяском.

Незабілае ў абліччы штосці,
Недастуннае ў табе самой.
Каб табе ад маці — прыгажосці,
Меней каб назграбнасці маёй.

У імкненні ўсё, ў сустрэчым ветры,
У сустрэчым кропельках вады,
Каб табе ад маці — мудрай веры,
Ад мяне — майлівай правацы.

Міна ТАРАС
(«Беларусь»)

ПАД ЛЕНІНСКІМ СЦЯГАМ

Сонца ўзышло над маёю краінай,
Ранак азяла вясёлыя.
Лёгка сарпом узмахнула дзяўчына.
Хлопец магутна ўзняў молат.

І скрываўліся ў поцску рукі —
Роўна ўдалек дарога...
Хлопец з дзяўчынай не зналі разлуку.

З імі ішла Перамога,
Молат магутна грымеў над краінай,
Іскры ляцелі ад сталі,
Серп жаці калоссе...

Хлопец з дзяўчынай
Шчасце сваё капаў...

Хто, маладым, ім цяпер не зайздросціць,
Чыстаму снімаю небу,
Спепаю шэсццю ў полі калоссяў,
Міру, і Волю, і Хлеб!

Дружбе жыць вечно хлопец з дзяўчынай,
Леніна ад краю да краю...
Ленінскі сцяг хвіліца над краінай,
сонцам жыццё азарае.

МНОГАСТАНОЧНИЦА

Вузляк дзвучыты ловаць —
Той ад смеку аж дрымыць,
І праз нікі каляроўскае
І бяжыць ён, і бяжыць.

А ткані узор стракаты
Аж звыць ад салаўяў —
Іх прывабілі дзвучыты
З вяснянаці гаёў.

Запывала і танцоўка,
Паглядзі — у сціх бакоў
Зіхціць сараваўка
Дваціці плаці станюць.

Вузляк той дураслівы
Угрунеў дзі ўгрунеў
І, змяжонны, шчаслівы,
Пырыне ў рукі — птушанем!

ЭСТАФЕТА

Дзень заўтрашні Ты ў нашым крочым хаты,
Ад нас цябе — драбніца часу дзельціца,
А мы цябе ж у казачных шатах
Гарачы мар і слязіны спраў адзельціца.
Прыход твой светлы даўся нам нялёгка,
Праз бой і смерць, праз навагнін у працы

І зорны над ёю далачнін,
Вайны няма, і змяжона разруха.
Шмат маве ведаў і наук багацце,
Каб не тапіла аб пакашых скурах,
Сказаць ім можам: вы здаблілі нам шчасце,
Ды вельмі шмат раскідана кургану,
Дзе спыць бацькі, браты і сёстры нашы...

Ідзе наш дзень — вялікі дзень, жаданы,
Авеяны навечна славай паўшчы.
Мы ведаем, што нашы дзеці, ўнукі
Наш вольшчыц сцяг, каб панясці далей.

Іван МЕЛЕЖ
СВЕТ, ПОЎНЫ ЧУДАЎ
Крымскія малюнкі

На адным слупе, што стаіць у сцяг берагу,
разбіты літар: як доназ таго, што мора не проста грошчца. Дарэчы, тут гэта добра ведаюць: усе судны, якіх звычайна многа ціснула ся бярагу, перабраліся ў запіненнае месца, у порт, пад прыкрыцце молу.

На моры пануе смях; гоніць, круціць, мутную ваду, грымотна б'е ў бераг, вядзе свой неаруцмы, шалены наступ на камяні, на Ялту, на зямлю. Як у баі дыма, усё агорнута вадзяным пылам, праз пыл цямяна і папура выглядзе порт, мол, маяк, на якім туніе і запальваецца трышчына, чырвоны агонь...

На беразе поўна цікаўных: ці дзіва, такое відоніцца. Большасць глядзіць зводзіць, з асцярогай і сур'ёзна; але там-сям рассяпсцелыя раптам смеку: кагосьці, паўна, зачэпана неспадзявана прыкай хвалі. Я гледжу на цёмнае, зарушывае мора, чуў гэты смеку, але мне не хотацца смяіцца. Ва мне жыць, не паідае мяне радасць, трывога, страх. Я ў захалпеннем, апаскай і боізна гляджу на гэты ўздым і правалы вады: я дзіўна зноў бачу сябе сярод іх, чую, проста дзіва як рэальна чую сябе сярод іх: чую, як уздымаецца лёгка і высокая агорністая маса вады, як гэтак жа лёгка апускаецца, хаваючы неспадзявана і страшна далёкі бераг. Я нібы чую, як на мяне абрынаецца вада, заліваючы мяне ўсёго.

Я ўспамінаю, перажываю зноў амаль забытае. У тую вясень я першы раз пабачыў гэты бераг, гэты горы і мора. Пяскі бядуны на галыцы, радаваўся, чуючы, як лагодна вада плоская пада мной, паслухмяная майм рукам. Аднойчы мы з таварышам убачылі мора іншым, можа не зусім такім, як сёння, але падобным. Стадлі на беразе, дзіўліліся — падшлі ўсё тым. Дзіўна вабіла ано, вабіла, заварожвала, цягнула да сябе. Мы былі маладыя, дужыя, нам хацелася быць смелымі. Мы раздзелілі, не гледзячы адзін на аднаго, але чуючы мужно аднаго, накіравалі да хвалі, што, круціцца адзін і галыцу, з ляментам вырасталі насуспраць. Нам можаць, хвалі былі вельмі ж вяліка, вышэй нас, але ў наступны момант усе больш за ўсё захвалілі водныя клопаты: галоўнае, выбраць момант, уразіцца ў хвалю, каб не адкінуць. Мой таварыш ці заварожваў раптам, ці нічога на якой прычыне парамудраў зручную хвалю, хвалю яго штурхнула назад, навабіла і, працягнуўшы на галыцы, выкінула на бераг. Гэта яшчэ падахоўвала мяне: я нарыктаваўся, вярнуўшы плячо ўперад, уразіцца ў хвалю, як жоў. Вада таксама паспрабавала бач адкінуць мяне, але я не даўся, дужым махам рук рушыў насперак ёй. Яна ішчэ мі паспрабавала сцігнуць мяне, але не адолела, і тады раптам падакліла і ўзняла на сабе з даўняй, раптоўнай лёгкасцю. Узрадаваны гэтай падтрымкай, я замахнуўся яшчэ раз, другі, шырокім радаснымі махамі падраваў ўперад. Лёгкі зрабіў і два махі, як паучу, што еду ўніз доўга і так глыбока, што знікне перад вачыма пача. Я аднаў, і надымаўся вырасла зялёна-чорная імкліва сцяна. Не ўправіўся я яшчэ адчуць трывогу, апынуўшыся ў гэтай глыбокай, дзіўна нетрыманай аме, як мяне зноў стала магутна і радасна ўздымаць. Мане раптам заліло, ад неспадзёўкі рот забіла горкай вадой, але праз заслопу вады я ўбачыў, што адкінулася зноў шырыня. Увесь, яшчэ поўна адчування радаснага і жудаснага палёту, я замахнуўся рукою і зноў пачаў ападаць уніз, у пльыкую аму. Зноў прападала неба і расла, навалывалася гара, гатовая абваліцца. Потым стала зноў радасна-жудасна ўскідаць утару. Мяне ўжо трывожыла незвычайна сціла гэтай вады, я адчуў, што з ёю рызкоўна мерцае; але нейкая радасць, нейкая задзірлістасць разам былі ва мне, адганялі жудасць. Поўны радасці і жудасці я дужаўся з хваліямі, з шалам сціхі, чуў уладу над ім, заваяваную, нялёгкаю, ганароваю ўладаю. Трывога ўсё ж неабавязна павялічыла мяне назаў, і, ледзь уліты хвалі, я ўбачыў бераг пачаў сціпа. Не ўправіўся я яшчэ адчуць трывогу, апынуўшыся ў гэтай глыбокай, дзіўна нетрыманай аме, як мяне зноў стала магутна і радасна ўздымаць. Мане раптам заліло, ад неспадзёўкі рот забіла горкай вадой, але праз заслопу вады я ўбачыў, што адкінулася зноў шырыня. Увесь, яшчэ поўна адчування радаснага і жудаснага палёту, я замахнуўся рукою і зноў пачаў ападаць уніз, у пльыкую аму. Зноў прападала неба і расла, навалывалася гара, гатовая абваліцца. Потым стала зноў радасна-жудасна ўскідаць утару. Мяне ўжо трывожыла незвычайна сціла гэтай вады, я адчуў, што з ёю рызкоўна мерцае; але нейкая радасць, нейкая задзірлістасць разам былі ва мне, адганялі жудасць. Поўны радасці і жудасці я дужаўся з хваліямі, з шалам сціхі, чуў уладу над ім, заваяваную, нялёгкаю, ганароваю ўладаю. Трывога ўсё ж неабавязна павялічыла мяне назаў, і, ледзь уліты хвалі, я ўбачыў бераг пачаў сціпа. Не ўправіўся я яшчэ адчуць трывогу, апынуўшыся ў гэтай глыбокай, дзіўна нетрыманай аме, як мяне зноў стала магутна і радасна ўздымаць. Мане раптам заліло, ад неспадзёўкі рот забіла горкай вадой, але праз заслопу вады я ўбачыў, што адкінулася зноў шырыня. Увесь, яшчэ поўна адчування радаснага і жудаснага палёту, я замахнуўся рукою і зноў пачаў ападаць уніз, у пльыкую аму. Зноў прападала неба і расла, навалывалася гара, гатовая абваліцца. Потым стала зноў радасна-жудасна ўскідаць утару. Мяне ўжо трывожыла незвычайна сціла гэтай вады, я адчуў, што з ёю рызкоўна мерцае; але нейкая радасць, нейкая задзірлістасць разам былі ва мне, адганялі жудасць. Поўны радасці і жудасці я дужаўся з хваліямі, з шалам сціхі, чуў уладу над ім, заваяваную, нялёгкаю, ганароваю ўладаю. Трывога ўсё ж неабавязна павялічыла мяне назаў, і, ледзь уліты хвалі, я ўбачыў бераг пачаў сціпа. Не ўправіўся я яшчэ адчуць трывогу, апынуўшыся ў гэтай глыбокай, дзіўна нетрыманай аме, як мяне зноў стала магутна і радасна ўздымаць. Мане раптам заліло, ад неспадзёўкі рот забіла горкай вадой, але праз заслопу вады я ўбачыў, што адкінулася зноў шырыня. Увесь, яшчэ поўна адчування радаснага і жудаснага палёту, я замахнуўся рукою і зноў пачаў ападаць уніз, у пльыкую аму. Зноў прападала неба і расла, навалывалася гара, гатовая абваліцца. Потым стала зноў радасна-жудасна ўскідаць утару. Мяне ўжо трывожыла незвычайна сціла гэтай вады, я адчуў, што з ёю рызкоўна мерцае; але нейкая радасць, нейкая задзірлістасць разам былі ва мне, адганялі жудасць. Поўны радасці і жудасці я дужаўся з хваліямі, з шалам сціхі, чуў уладу над ім, заваяваную, нялёгкаю, ганароваю ўладаю. Трывога ўсё ж неабавязна павялічыла мяне назаў, і, ледзь уліты хвалі, я ўбачыў бераг пачаў сціпа. Не ўправіўся я яшчэ адчуць трывогу, апынуўшыся ў гэтай глыбокай, дзіўна нетрыманай аме, як мяне зноў стала магутна і радасна ўздымаць. Мане раптам заліло, ад неспадзёўкі рот забіла горкай вадой, але праз заслопу вады я ўбачыў, што адкінулася зноў шырыня. Увесь, яшчэ поўна адчування радаснага і жудаснага палёту, я замахнуўся рукою і зноў пачаў ападаць уніз, у пльыкую аму. Зноў прападала неба і расла, навалывалася гара, гатовая абваліцца. Потым стала зноў радасна-жудасна ўскідаць утару. Мяне ўжо трывожыла незвычайна сціла гэтай вады, я адчуў, што з ёю рызкоўна мерцае; але нейкая радасць, нейкая задзірлістасць разам былі ва мне, адганялі жудасць. Поўны радасці і жудасці я дужаўся з хваліямі, з шалам сціхі, чуў уладу над ім, заваяваную, нялёгкаю, ганароваю ўладаю. Трывога ўсё ж неабавязна павялічыла мяне назаў, і, ледзь уліты хвалі, я ўбачыў бераг пачаў сціпа. Не ўправіўся я яшчэ адчуць трывогу, апынуўшыся ў гэтай глыбокай, дзіўна нетрыманай аме, як мяне зноў стала магутна і радасна ўздымаць. Мане раптам заліло, ад неспадзёўкі рот забіла горкай вадой, але праз заслопу вады я ўбачыў, што адкінулася зноў шырыня. Увесь, яшчэ поўна адчування радаснага і жудаснага палёту, я замахнуўся рукою і зноў пачаў ападаць уніз, у пльыкую аму. Зноў прападала неба і расла, навалывалася гара, гатовая абваліцца. Потым стала зноў радасна-жудасна ўскідаць утару. Мяне ўжо трывожыла незвычайна сціла гэтай вады, я адчуў, што з ёю рызкоўна мерцае; але нейкая радасць, нейкая задзірлістасць разам былі ва мне, адганялі жудасць. Поўны радасці і жудасці я дужаўся з хваліямі, з шалам сціхі, чуў уладу над ім, заваяваную, нялёгкаю, ганароваю ўладаю. Трывога ўсё ж неабавязна павялічыла мяне назаў, і, ледзь уліты хвалі, я ўбачыў бераг пачаў сціпа. Не ўправіўся я яшчэ адчуць трывогу, апынуўшыся ў гэтай глыбокай, дзіўна нетрыманай аме, як мяне зноў стала магутна і радасна ўздымаць. Мане раптам заліло, ад неспадзёўкі рот забіла горкай вадой, але праз заслопу вады я ўбачыў, што адкінулася зноў шырыня. Увесь, яшчэ поўна адчування радаснага і жудаснага палёту, я замахнуўся рукою і зноў пачаў ападаць уніз, у пльыкую аму. Зноў прападала неба і расла, навалывалася гара, гатовая абваліцца. Потым стала зноў радасна-жудасна ўскідаць утару. Мяне ўжо трывожыла незвычайна сціла гэтай вады, я адчуў, што з ёю рызкоўна мерцае; але нейкая радасць, нейкая задзірлістасць разам былі ва мне, адганялі жудасць. Поўны радасці і жудасці я дужаўся з хваліямі, з шалам сціхі, чуў уладу над ім, заваяваную, нялёгкаю, ганароваю ўладаю. Трывога ўсё ж неабавязна павялічыла мяне назаў, і, ледзь уліты хвалі, я ўбачыў бераг пачаў сціпа. Не ўправіўся я яшчэ адчуць трывогу, апынуўшыся ў гэтай глыбокай, дзіўна нетрыманай аме, як мяне зноў стала магутна і радасна ўздымаць. Мане раптам заліло, ад неспадзёўкі рот забіла горкай вадой, але праз заслопу вады я ўбачыў, што адкінулася зноў шырыня. Увесь, яшчэ поўна адчування радаснага і жудаснага палёту, я замахнуўся рукою і зноў пачаў ападаць уніз, у пльыкую аму. Зноў прападала неба і расла, навалывалася гара, гатовая абваліцца. Потым стала зноў радасна-жудасна ўскідаць утару. Мяне ўжо трывожыла незвычайна сціла гэтай вады, я адчуў, што з ёю рызкоўна мерцае; але нейкая радасць, нейкая задзірлістасць разам былі ва мне, адганялі жудасць. Поўны радасці і жудасці я дужаўся з хваліямі, з шалам сціхі, чуў уладу над ім, заваяваную, нялёгкаю, ганароваю ўладаю. Трывога ўсё ж неабавязна павялічыла мяне назаў, і, ледзь уліты хвалі, я ўбачыў бераг пачаў сціпа. Не ўправіўся я яшчэ адчуць трывогу, апынуўшыся ў гэтай глыбокай, дзіўна нетрыманай аме, як мяне зноў стала магутна і радасна ўздымаць. Мане раптам заліло, ад неспадзёўкі рот забіла горкай вадой, але праз заслопу вады я ўбачыў, што адкінулася зноў шырыня. Увесь, яшчэ поўна адчування радаснага і жудаснага палёту, я замахнуўся рукою і зноў пачаў ападаць уніз, у пльыкую аму. Зноў прападала неба і расла, навалывалася гара, гатовая абваліцца. Потым стала зноў радасна-жудасна ўскідаць утару. Мяне ўжо трывожыла незвычайна сціла гэтай вады, я адчуў, што з ёю рызкоўна мерцае; але нейкая радасць, нейкая задзірлістасць разам былі ва мне, адганялі жудасць. Поўны радасці і жудасці я дужаўся з хваліямі, з шалам сціхі, чуў уладу над ім, заваяваную, нялёгкаю, ганароваю ўладаю. Трывога ўсё ж неабавязна павялічыла мяне назаў, і, ледзь уліты хвалі, я ўбачыў бераг пачаў сціпа. Не ўправіўся я яшчэ адчуць трывогу, апынуўшыся ў гэтай глыбокай, дзіўна нетрыманай аме, як мяне зноў стала магутна і радасна ўздымаць. Мане раптам заліло, ад неспадзёўкі рот забіла горкай вадой, але праз заслопу вады я ўбачыў, што адкінулася зноў шырыня. Увесь, яшчэ поўна адчування радаснага і жудаснага палёту, я замахнуўся рукою і зноў пачаў ападаць уніз, у пльыкую аму. Зноў прападала неба і расла, навалывалася гара, гатовая абваліцца. Потым стала зноў радасна-жудасна ўскідаць утару. Мяне ўжо трывожыла незвычайна сціла гэтай вады, я адчуў, што з ёю рызкоўна мерцае; але нейкая радасць, нейкая задзірлістасць разам былі ва мне, адганялі жудасць. Поўны радасці і жудасці я дужаўся з хваліямі, з шалам сціхі, чуў уладу над ім, заваяваную, нялёгкаю, ганароваю ўладаю. Трывога ўсё ж неабавязна павялічыла мяне назаў, і, ледзь уліты хвалі, я ўбачыў бераг пачаў сціпа. Не ўправіўся я яшчэ адчуць трывогу, апынуўшыся ў гэтай глыбокай, дзіўна нетрыманай аме, як мяне зноў стала магутна і радасна ўздымаць. Мане раптам заліло, ад неспадзёўкі рот забіла горкай вадой, але праз заслопу вады я ўбачыў, што адкінулася зноў шырыня. Увесь, яшчэ поўна адчування радаснага і жудаснага палёту, я замахнуўся рукою і зноў пачаў ападаць уніз, у пльыкую аму. Зноў прападала неба і расла, навалывалася гара, гатовая абваліцца. Потым стала зноў радасна-жудасна ўскідаць утару. Мяне ўжо трывожыла незвычайна сціла гэтай вады, я адчуў, што з ёю рызкоўна мерцае; але нейкая радасць, нейкая задзірлістасць разам былі ва мне, адганялі жудасць. Поўны радасці і жудасці я дужаўся з хваліямі, з шалам сціхі, чуў уладу над ім, заваяваную, нялёгкаю, ганароваю ўладаю. Трывога ўсё ж неабавязна павялічыла мяне назаў, і, ледзь уліты хвалі, я ўбачыў бераг пачаў сціпа. Не ўправіўся я яшчэ адчуць трывогу, апынуўшыся ў гэтай глыбокай, дзіўна нетрыманай аме, як мяне зноў стала магутна і радасна ўздымаць. Мане раптам заліло, ад неспадзёўкі рот забіла горкай вадой, але праз заслопу вады я ўбачыў, што адкінулася зноў шырыня. Увесь, яшчэ поўна адчування радаснага і жудаснага палёту, я замахнуўся рукою і зноў пачаў ападаць уніз, у пльыкую аму. Зноў прападала неба і расла, навалывалася гара, гатовая абваліцца. Потым стала зноў радасна-жудасна ўскідаць утару. Мяне ўжо трывожыла незвычайна сціла гэтай вады, я адчуў, што з ёю рызкоўна мерцае; але нейкая радасць, нейкая задзірлістасць разам былі ва мне, адганялі жудасць. Поўны радасці і жудасці я дужаўся з хваліямі, з шалам сціхі, чуў уладу над ім, заваяваную, нялёгкаю, ганароваю ўладаю. Трывога ўсё ж неабавязна павялічыла мяне назаў, і, ледзь уліты хвалі, я ўбачыў бераг пачаў сціпа. Не ўправіўся я яшчэ адчуць трывогу, апынуўшыся ў гэтай глыбокай, дзіўна нетрыманай аме, як мяне зноў стала магутна і радасна ўздымаць. Мане раптам заліло, ад неспадзёўкі рот забіла горкай вадой, але праз заслопу вады я ўбачыў, што адкінулася зноў шырыня. Увесь, яшчэ поўна адчування радаснага і жудаснага палёту, я замахнуўся рукою і зноў пачаў ападаць уніз, у пльыкую аму. Зноў прападала неба і расла, навалывалася гара, гатовая абваліцца. Потым стала зноў радасна-жудасна ўскідаць утару. Мяне ўжо трывожыла незвычайна сціла гэтай вады, я адчуў, што з ёю рызкоўна мерцае; але нейкая радасць, нейкая задзірлістасць разам былі ва мне, адганялі жудасць. Поўны радасці і жудасці я дужаўся з хваліямі, з шалам сціхі, чуў уладу над ім, заваяваную, нялёгкаю, ганароваю ўладаю. Трывога ўсё ж неабавязна павялічыла мяне назаў, і, ледзь уліты хвалі, я ўбачыў бераг пачаў сціпа. Не ўправіўся я яшчэ адчуць трывогу, апынуўшыся ў гэтай глыбокай, дзіўна нетрыманай аме, як мяне зноў стала магутна і радасна ўздымаць. Мане раптам заліло, ад неспадзёўкі рот забіла горкай вадой, але праз заслопу вады я ўбачыў, што адкінулася зноў шырыня. Увесь, яшчэ поўна адчування радаснага і жудаснага палёту, я замахнуўся рукою і зноў пачаў ападаць уніз, у пльыкую аму. Зноў прападала неба і расла, навалывалася гара, гатовая абваліцца. Потым стала зноў радасна-жудасна ўскідаць утару. Мяне ўжо трывожыла незвычайна сціла гэтай вады, я адчуў, што з ёю рызкоўна мерцае; але нейкая радасць, нейкая задзірлістасць разам былі ва мне, адганялі жудасць. Поўны радасці і жудасці я дужаўся з хваліямі, з шалам сціхі, чуў уладу над ім, заваяваную, нялёгкаю, ганароваю ўладаю. Трывога ўсё ж неабавязна павялічыла мяне назаў, і, ледзь уліты хвалі, я ўбачыў бераг пачаў сціпа. Не ўправіўся я яшчэ адчуць трывогу, апынуўшыся ў гэтай глыбокай, дзіўна нетрыманай аме, як мяне зноў стала магутна і радасна ўздымаць. Мане раптам заліло, ад неспадзёўкі рот забіла горкай вадой, але праз заслопу вады я ўбачыў, што адкінулася зноў шырыня. Увесь, яшчэ поўна адчування радаснага і жудаснага палёту, я замахнуўся рукою і зноў пачаў ападаць уніз, у пльыкую аму. Зноў прападала неба і расла, навалывалася гара, гатовая абваліцца. Потым стала зноў радасна-жудасна ўскідаць утару. Мяне ўжо трывожыла незвычайна сціла гэтай вады, я адчуў, што з ёю рызкоўна мерцае; але нейкая радасць, нейкая задзірлістасць разам былі ва мне, адганялі жудасць. Поўны радасці і жудасці я дужаўся з хваліямі, з шалам сціхі, чуў уладу над ім, заваяваную, нялёгкаю, ганароваю ўладаю. Трывога ўсё ж неабавязна павялічыла мяне назаў, і, ледзь уліты хвалі, я ўбачыў бераг пачаў сціпа. Не ўправіўся я яшчэ адчуць трывогу, апынуўшыся ў гэтай глыбокай, дзіўна нетрыманай аме, як мяне зноў стала магутна і радасна ўздымаць. Мане раптам заліло, ад неспадзёўкі рот забіла горкай вадой, але праз заслопу вады я ўбачыў, што адкінулася зноў шырыня. Увесь, яшчэ поўна адчування радаснага і жудаснага палёту, я замахнуўся рукою і зноў пачаў ападаць уніз, у пльыкую аму. Зноў прападала неба і расла, навалывалася гара, гатовая абваліцца. Потым стала зноў радасна-жудасна ўскідаць утару. Мяне ўжо трывожыла незвычайна сціла гэтай вады, я адчуў, што з ёю рызкоўна мерцае; але нейкая радасць, нейкая задзірлістасць разам былі ва мне, адганялі жудасць. Поўны радасці і жудасці я дужаўся з хваліямі, з шалам сціхі, чуў уладу над ім, заваяваную, нялёгкаю, ганароваю ўладаю. Трывога ўсё ж неабавязна павялічыла мяне назаў, і, ледзь уліты хвалі, я ўбачыў бераг пачаў сціпа. Не ўправіўся я яшчэ адчуць трывогу, апынуўшыся ў гэтай глыбокай, дзіўна нетрыманай аме, як мяне зноў стала магутна і радасна ўздымаць. Мане раптам заліло, ад неспадзёўкі рот забіла горкай вадой, але праз заслопу вады я ўбачыў, што адкінулася зноў шырыня. Увесь, яшчэ поўна адчування радаснага і жудаснага палёту, я замахнуўся рукою і зноў пачаў ападаць уніз, у пльыкую аму. Зноў прападала неба і расла, навалывалася гара, гатовая абваліцца. Потым стала зноў радасна-жудасна ўскідаць утару. Мяне ўжо трывожыла незвычайна сціла гэтай вады, я адчуў, што з ёю рызкоўна мерцае; але нейкая радасць, нейкая задзірлістасць разам былі ва мне, адганялі жудасць. Поўны радасці і жудасці я дужаўся з хваліямі, з шалам сціхі, чуў уладу над ім, заваяваную

ВЕРНАСЦЬ ВЪДАТНЫМ ТРАДЫЦЫЯМ

У РЭСПУБЛІКІ ЗА СПАСЕКАМ ПРАХОДЗІЦЬ ФЕСТИВАЛЬ ЛАВРАТАЎ МІЖНАРОДНЫХ КОНКУРСАЎ, ПРЫСВЯЧЭНЫ 50-ГОДЗДЗЮ САВЕЦКАЙ УЛАДЫ. УЖО АДБЫЛОСЬ ЗВЫШ СТА КАНЦЭРТАЎ, У ЯКІХ ПРЫНІМАЮТ УДЗЕЛ ЛЕАНІД КІТАН, ЛЕА АБОРЫН, ІГАР БЯЗРОДНЫ, ГАЛІНА КАВЕЛІВА, ДЗІМТРЫЙ БАШКАРА І ІНШЫЯ ВЯДОМЫЯ САВЕЦКАЙ ВЫКАНАУЧЫ. НА КАНЦЭРТАХ, ЯКІЯ, АКРАМАЯ МІНСКА,

ПРАХОДЗЯЦЬ ВА УСІХ АБЛАСНЫХ ГАРАДАХ І У МНОГІХ РАЕННЫХ ЦЭНТРАХ, ПРАГУЧАЦІ ШЭДЗВУРЫ СУСВЕТНАЙ КЛАСІКІ, ТВОРЫ СУЧАСНЫХ САВЕЦКАІХ І ЗАМЕЖНЫХ КАМПАЗІТАРАЎ.

СЕННЯ МЫ ДРУЖЕМ АГЛЯДАЕМ РЭЦЭЗНІ НА ВЫСТУПЛЕННІ УДЗЕЛЬНІКА ФЕСТИВАЛЮ — СКРЫПАЧОУ І ВАКАЛІСТА.

анкі, адчуваецца ў канцэртах фестывалю даволі яўна. Несумненна, вялікую ролю адгрывае ў гэтым зарослым музычным густ публікі.

Вядліка месца сярод твораў, якія выконваліся на фестывалі, занялі творы І. Баха. У праграме былі прадстаўлены тры скрыпачныя канцэрты (канцэрт для дзюво скрыпача — Е. Пяльцель і І. Когана, канцэрт мі мажор — І. Вязродны, канцэрт сі мінор — В. Трацякоў), саната для скрыпкі і фартэпіяна сі мінор, арія, сарабанда з партыі рэміно (усе выконвалі І. Когана). Іагану Баха ўключылі ў сваю праграму і Е. Пяльцель, Павея часту адчуваюцца, такім чынам, і тут, бо глыбока, эмацыянальна сцрыманая і высароднавая бахаўская музыка ўсё больш вабяць сэрца.

Апрача твораў Баха, значнае месца ў праграмах занялі санаты Бетховена (№№ 4, 6 і 9). На ўсёх сольных канцэртах прагучалі творы сучасных кампазітараў.

Сольных канцэртаў было пакуль тры — І. Когана, І. Ойстраха і В. Трацякова. У выбарах праграм гэтых канцэртаў, як у лютры, адбіліся індывідуальныя схільнасці выканаўцаў.

Цяга да твораў глыбокіх, якія перадаюць найтанчэйшыя нюансы душы чалавеча, стану, вынахвала выбар І. Когана — санаты Баха, Брамса, Франка, Лёгі, свабодны гук Трацякова які нельга лепш перадаць музыку Моцарта і Шуберта. Валюва напор, металічную манеру І. Ойстраха мы адчулі ў санатах Бетховена.

Вялікую цікавасць выклікала выкананне рэ-мінорнай санаты Брамса Леанідам Коганам і Іаганам В. Трацякам. Асабліва добра прагучалі другая і трэцяя часткі. «Кампаньёла» Паганіні лініі рэца пацвердзіла рапуацыю І. Когана як віртуоза сусветнага класа.

Вярніліся канцэрты з'явіліся выкананне санаты Ц. Франка. Гэтая ж саната была выканана І. Ойстрахам сумесна з Н. Зерцалавай, што дазваляе правесці некаторыя паралелі.

Першую частку І. Ойстраха іграе вельмі ўсхвалявана, але тэмпа, хуткі спачатку, у далейшым зававольваецца, частка дрэюцца і нібы вырастае па аб'ёму. І. Коган іграе тую ж частку на адным дыхачыні. Гэта нібы робіць яго дэталю да дэталішых навіяў. І яны разогортваюцца ў другой частцы. Галюбучую тэмпу — мітусліваю, трыювію І. Коган іграе з вялікім парываннем. У І. Ойстраха яна гучыць насамачна, акспрсіўна, але неяк занадта спайнона. Для І. Когана характэрны вельмі выразныя змены настроюў. І. Ойстрах жа кантра-

сты згадывае. Затое ў трэцяй частцы — рэчытывае ў І. Ойстраха драматычна даведзена да мякка, а І. Коган вырашае яе як маналог-споведзе. Фінал абодва скрыпачы трагуюць усхвалявана і радасна. І. Ойстрах імненца, аднак, да грандыённага тучанія. У кульмінацыі ён уводзіць актывы, выкарыстанне якіх аўтар пакінуў на меркаванне выканаўцаў.

Абедзве трактоўкі значныя і цікавыя, але нам здаецца, што Інтэрпрэтацыя І. Когана больш адпавядае духу музыкі Ц. Франка.

Своесабытва была выканана І. Ойстрахам і Н. Зерцалавай Шостая саната Бетховена. У гэтай рэчы, трэціх пастаральнай па характары і вельмі намернай, магутны бегавы пачырк праявіўся, аднак, даволі яркава. Крытык О. Рупертус, каментуючы характэрны санат Бетховена, характарызуе яе як страшнае імкненне да міру, перакор вагнаму псіхазу, які тым трымаў свет у напружанні». У вынаіанні першай часткі, дзякуючы ўмедалу выкарыстанню светлаені — форта, прама і кантрастна вобразных характарыстык, музыка перахарама рамакі пастаральнасці. Другая, пачытная частка санаты прагучала як усхвалявана маналог. Фінал — варыяцыя перадаюць кантрасты жыцця з яго вяселлю і смуткам, галюбным, аднак, застаўся сцвярдальны пафас, і фінал нібы стаў ідэянай вяршыняй твора.

Некалькі слоў пра сольную праграму В. Трацякова. Усё гучала вельмі роўна, усё выконвалася на досыць высокім узроўні. Але калі не было ніякіх «пазвешчанняў», то не было і «узвешчанняў». Старацкая ўражанне, што малоды скрыпач страмлівае пацужыць. Хачелася б, каб на сцэне быў больш жыў музыка, якую выноўвае.

Салісты выступалі і ў сімфанічным аранжэманце. Асабліва трыва адначаснае вынаіанне канцэрта Баха мі мажор заслужанымі артыстам РСФСР пераможцамі конкурсу Імя Баха ў Лейпцыгу І. Вязродным. Яго адрознічалі глыбокае і прынаваі прастагота. Бязродны-скрыпач пакарыў нас шчыльным, прыгожым гукам, філігранным аздабленнем штрыхоў.

У канцэрте, перададзеным па тэлебачанні, мы пазнаемліся з шыкавай творчай садружнасцю і спільнае Д. Башкірава, І. Вязроднага і М. Хомірава. Вынаіанне трыю Гайдэ і Шостакавіча вынаіанцамі законнасаю, якая ўласціва майстрам.

Фестываль працягваецца, і нас, несумненна, чакаюць новыя радасныя сустрачкі.

К. ГАРБАЧОУ.

Выступае Леа Аборын.

Выступае Марыя Біешу.

Выступае Віктар Трацякоў.

Будзеце ў Гомелі — наведаце гарадскі парк культуры і адпачывання Імя Дуначарскага, цудоўны ўзор садава-паркавага мастацтва на канцы XVIII — пачатку XIX стагоддзяў. Тут знаходзіцца выдатны помнік класічнаму архітэктурнаму стылю — будынак Паскевіча. У зялёным царстве парку шмат і помнікаў архітэктурнага мастацтва: масткі, фантастычныя дэталы і г. д. Адным з такіх помнікаў з'яўляецца капліца з магільнымі сцяпамі былых уласнікаў паляна і паркавага комплексу Паскевічаў.

Капліца была ўзведзена ў 1889 годзе паводле праекта акадэміка архітэктурнага мастацтва, будавалася яна пад кіраўніцтвам мастстроў Мамсехера і Рэгенара, дэкаратыўныя работы выконваліся пад наглядам мастака Садзкінава.

Капліца — складанае архітэктурнае збудаванне, сапраўды твор мастацтва. Сцены яе выкладзены з добра абпаленай мушкетэраў каменнай гранітнай цыглай. З паўднёвага боку размяшчаны асячаны ўваход з мастацкай чыгуначнай рашоткай.

Вышыня збудавання — каля 15 метраў. Цэнтральная частка яго перакрыта высокім гранітным стромом. З чатырох бакоў тут ёсць невялікія арочныя вокны для натуральнага асвятлення і вентыляцыі. Шацэр аздаблены вясёлым нутным аб'ёмам, які служыць асяно для кокусаладобнага нупала. Па вулках размяшчаны лічы чатыры меншыя, на вузкіх барабанах. Такім чынам, аўтар праекта прымяніў тут у мініяцю распускоўджаны тып рускага пшчытэравага культуравага збудавання.

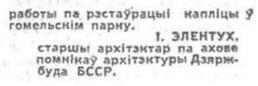
У сярэдзіне капліца перакрыта цагляным спільненнем, сцены атынкаваны. У свой час яны былі запоўнены арнаментальнымі матыва-

КАПЛІЦА У ГОМЕЛЬСКИМ ПАРКУ

мі і фрэскамі. Скульптура і невялікі іканастас дапаўнялі ўнутранае афармленне капліцы. Спецыфічнасць і арыгінальнасць капліцы ў тым, што яна багата ўпрыгожана высокамастачымі тэрацэзнымі, керамічнымі, керамічнымі і глазураванымі дэталімі, вынаіанымі па арыгінальных малянках іх выраблялі ў асобных майстэрнях і з'яўлялі на месцы адначасова з кладкай сцен. Асобныя арнаментальныя керамічныя літкі пафарбаваны ў чысты і сакавіты чырвоны, сіні, жоўты, белы і іншыя колеры, утвараючы прыемны для вачу спалучэнні. Паліхромная кераміка капліцы, якая вызначае яе высокую тэхніку і культурны вынаіанне, — добры прыклад для пераіаным сучасным спецыялістам, якія працуюць у гэтай галіне.

Агульнае ўражанне ад помніка — прыўзнятае, урачыстае, што з'яўляецца характэрным для рускай архітэктурнага часу. Стройна, прыгожа, з багатым аздабленнем і галюбачымі нупаламі. Яго добра глядзіцца на фоне зялёнага парку. Нягледзячы на сваю ўяўную пышнасць, яна, безумоўна, можа быць аднесена да лепшых зрабавуў будаўніцтва культуры стагоддзя.

Ваіна з фашысцкімі акупантамі напала на вядлікі парк культуры і парку помніку. Многія дэталі беззастарта загінулі. Цяпер плануецца

работы па рэстаўрацыі капліцы ў гомельскім парку. І. ЗЛЕНЧУК, старшы архітэктар па ахове помнікаў архітэктурнага Дзяржбуда БССР.

ЁН ПАЧЫНАУ НАША

Чалавек, якому прысвечваюцца гэтыя радкі, быў такі непакоіны, такі дзейны і нястомны, што здавалася, нам не давядзецца гаварыць аб ім у мінулы час. І ўсё ж узрост і цяжкае хвароба зрабілі свае. Памёр Ісаак Іосіфавіч Салавейчык.

Ён многае зрабіў для развіцця ў Беларусі фатаграфіі. Фатаграфіі як мастацтва, які аднаго з вядуў журналістыкі.

І. І. Салавейчык прадстаўляў Беларусь ужо на першай Усеагульнай фатаграфічнай выстаўцы. У канцы дваццатага гадоў на Беларускай краязнаўчай выстаўцы малюнкаў і фатаграфій ён паказаў сябе наватарам у складаным жанры фотаматэмаў. Ім былі вынаіаны ўсе фатаграфічныя сельскагаспадарчыя выстаўцы ў 1939 годзе і фотаматэма фатаграфіі Беларускага павялічанага сельскагаспадарчага ўстаўкі ў 1939 годзе.

Фотакорэспандэнт гарадской газеты, выкладчык на шматлікіх курсах фотаматэраў, фатограф «Белдзяржкіно», супрацоўнік рэспубліканскага выдвецтва — такі асобны вех прафесійнага шляху І. І. Салавейчыка. На працягу доўгага гадоў ён працаваў у рэдакцыі газеты «Літаратура і мастацтва».

Ісаак Іосіфавіч фатаграфавуў М. І. Калініна, А. В. Луначарскага, Г. В. Чыгарына, К. Я.

ФОТАМАСТАЦТВА

Варашылава, А. М. Горькага, О. Ю. Шміта. Ён сярбаваў з Кулапам і Юліасам. Яго праца была створана большасць старонак фотаматэмаў аб Савецкай Беларусі, выдзенага да 15-годдзя БССР. Ён зрабіў незлічоную колькасць здымкаў, прысвечаных культуры нашай рэспублікі. Сабраныя ў адно, яны з'яўляюцца непаўторнымі старонкамі фоталепісу нашга часу. Вельмі хочацца, каб гэты багачыны фотарэіў заікавалі органы культуры і выдвецтва.

Шырокае чылава І. І. Салавейчыка даўно было дэпутатам Віцебскага гарадскога Савета, старшынёй камітэта прафсаюза фотаробатнікаў, намеснікам старшынёй камітэта прафсаюза работнікаў мастацтваў Віцебскай губеріні, адін са працаваў членам налегі Віцебскага губернскага ваеннага камісарыята. Потым І. Салавейчыка запраілі на работу ў аддзел друку Народнага камісарыята замежных спраў СССР.

Многія фотаматэры рэспублікі — вучні Салавейчыка. Апошнія гады ён чынам прысвечуў педагогічнай дзейнасці.

Усё, што вучыўся ў яго, працаваў, сустракаўся і сярбаваў з ім, захаваў у сэрцы светлую памяць аб гэтым шудным працавіку і чалавеку.

А. ДЗІТЛАУ, М. МІНКОВІЧ, фотажурналісты.

КОЛЬКІ КАШТУЕ МЕТР ДЗІКЕНСА?

Крамля на адной з вуліц паўднёвага Лондана завадена нігімамі, а ля дзярэй шыльда: «Кнігі ў скуру. Ад 12 да 40 фунтаў за ярд». Паспрабаваў на захадным Бейлі-фэкт. Кнігі прадаюцца не таміа, а на метры, які якое-небудзь паказанне ў скуру.

Крамлю трымаюць чатыры прадпрыемствы дзюбчыкі. Два гады назад яны прынімілі, што ёсць цывіла паказанне ў скуру, але нігі не мае ніякага значэння. Яны купляюць іх для «упрыгожання» наватры.

Тэары быў закуплены оптам у буністаў. У ход іші луючы выданы з прыгожым пералятам, набылі іх у Лондане. За два гады метрычны Вальтэр Сіот падаскуючы ў чынае ўвады. Яр Шамспіра звычэнае ў 1939 годзе і ёсць аднаго ад 15 да 40 фунтаў за ярд у залемінасі ад пераляты. Ёсць «гатовыя наборы» каштавалі ад 10 да 15 фунтаў за дзясят футуў прапуацыю стос кніг, дастатковы для таго, каб залюбіцца паліцу пачаў пачаў.

Алег ПІВАВАРАУ, нарэспандэнт ТАСС.

ЛІТАРАТУРА АБ ЗЛАЧЫНЦАХ

На помылах кніжнічных магазінаў у ФРГ нядаўна з'явілася аб'ёмістая кніга, аўтарам якой з'яўляецца Рувальфа Геса, які па прыгожому Нюрнбергскаму трыбунала абылае пакаранне ў міжнароднай турме ў Італіі. Гэтая кніга — вынаіанне аўтара чарговага «ахласта-літэрацыйнага» і літэрацыйнага «Ільіа» ўспаміны гітлераўскага злачынцы фон Шыраха — былога кіраўніка «Гітлерюгенда». Другі захаднегерманскі часопіс «Квін-тэолні» ў гэтыя дні публікаваў сэрві артыкулы і іншыя навіны аб гэтым злачынцы.

У бліжэйшым часе тут пайіна выйдуць кнігі пра намесніка Гітлера Рувальфа Геса, які па прыгожому Нюрнбергскаму трыбунала абылае пакаранне ў міжнароднай турме ў Італіі. Гэтая кніга — вынаіанне аўтара чарговага «ахласта-літэрацыйнага» і літэрацыйнага «Ільіа» ўспаміны гітлераўскага злачынцы фон Шыраха — былога кіраўніка «Гітлерюгенда». Другі захаднегерманскі часопіс «Квін-тэолні» ў гэтыя дні публікаваў сэрві артыкулы і іншыя навіны аб гэтым злачынцы.

Аліксея СЕНЕНКАУ, нарэспандэнт ТАСС.

ПТУШКІ І ТЫЯ ПАЛОХАЮЦА

«Спачатку здаецца, што над галюб развіваецца неба. Немі лімант і завыванне іякі «суправаджаюцца рытмічным гукамі, урываюцца ў чыніны мірныя нарэччаныя ў розных нутках поля. Чарада напалоханых птушак узлятае ў паветра і іясцэца наўшчыні. А з некалькіх дынамікаў, размаляваныя ў розных нутках поля, перамаюна грывіцы магутныя аяроды чарговага захаджыя алопаці (папуляўнай мелодыі) працягваюць запуюне не менш гучны дынамічны тэкст.

Не дзеля рэчыні і не каб пацешыць суседзяў, праездныя радыёблкікаваў сваім плаванію трыскі фарды прадпрыемствы нарэсці дынамічныя ў розных нутках поля, і недакладны ўступ у некаторых рамансах. Не да канца чыста былі іны раз інтанацыя.

Поспеху спявачкі садейнаў чуты акампанемента Алены Серафавай.

Алена РАКАВА.

ФЕСТИВАЛЬ ЛАВРАТАЎ МІЖНАРОДНЫХ КОНКУРСАЎ ПАДЭРЖАНЫ ВАКАЛІСТАМІ

Не будучы высокім слоў, можна сказаць, што гаспадаром на іх было сапраўднае мастацтва. Народныя артысты РСФСР, лаўрэаты міжнародных конкурсаў у Балгарыі і Францыі (Галіна Кавеліва зачэрывае сваё яркі тэмпа і пераляваецца сонечнымі вясёлкамі. Глыбока непаўнонасць гучу ва ўсёх рэітэраў, у тым ліку і на самых вярхах, пачытачыя калітэна, бліскучы каларытны каскад, адукуацыя і пачынаецца — усё гэта ўласціва вынаіанчому пачырку спявачкі.

У праграме канцэрта пераважалі светлыя вобразы. У Ары Бахе вынаіанца выявіла высокую чалавечнасць пачынуў. Легка, свабодна прагучала Арыя з арэтары «Поры год» Гайдэ. Раманс Бетховена «Тамленне» расказаў пра пакуты чалавечнага сэрца, пакуты светлыя. Гучыць «Мясечная ноц» Шумана. І зноў мы чым споведзе сэрца, споведзе узнеісую. У рамансе Брамса «Як збо, катіве каханне маё» спявачка раскрывае страінасць любюбнай раскыване. Як прынімаюць ілім каханню, прагучала песня Дзюдэмоны з оперы «Атэла» Верды.

Касля і Іотна Яварфа (арыя з оперы «Дарка наместа» Рымскага-Корсакава), чыстая і перапоў-

СПЕВЭДЗІ СЭРЦА

неяка каханнем Наташа (опера «Ваіна і мір» Пракоф'ева), палымая і моцная Лявора, якую адчуваецца супрацьпачыні пачыці (арыя з оперы «Сіла ібсу» Верды), прыгожа Лявора, адданая сваёму каханню (арыя з оперы «Лявора да Лямерунці» Данціні) — іякі розныя вобразы і ікое глыбокае прынімаенне ў музыку зусім розных па пачырку кампазітараў.

Віртуознае Канцэртная арыя Моцарта яшчэ раз пацвердзіла багацце тэхнічнай магчынасці голасу спявачкі. Назушына, нібы іраючы і разам з тым строга і стрымана праспявала Галіна Кавеліва мадэртаўскую «Алілю».

«Салаўіны раманс» украінскага савецкага кампазітара Кос-Анастаскія і старадзюія шведскага песня «Семінацкі год», вынаіане на бс, дапоўнілі гэтую яркую канцэртную праграму.

На наступным канцэрте перад намі прайшлі вобразы зусім іншага плана. Народныя артысты Мядзельскай ССР, лаўрэаты Міжнароднага конкурсу ў Маскве і Токіо Марыя Біешу расказала аб гучу і драматычным напалам пачынуў, аб страінасці трагедыі. Вердзюеўская арыя Лявора прагучала на гэтым канцэрте больш змрочна. На першы план выступіла трагедыяная аснова. Перагук-

ДАЎСКОУ ДОЙНУ КОКА. ГОЛАС АРТЫСТЫ, МЯКІ І АКСАМІТЫ, ЗАГУЧАЎ ШЫШ БОЛЬШ ЯРКЕ, У ІМ ПАЧУЛІСА СКАВІТАЎ НАРОДНЫЯ ІНТОНАЦЫІ.

Апошнім нумарам праграмы была спяваная арыя мадэра Бетрафрыя з оперы «Чю-Чю-Сю» Пуччыні. Які вядома, на сусветным конкурсе ў Токіо Марыя Біешу як лепшая вынаіанца партыі Чю-Чю-Сю заваявала першую прэмію. Беларуска аматыры музыкі ўбачыць спявачку ў ролі мадэра Бетрафрыя ў спектаклі Дзяржаўнага тэатра оперы і балета БССР 7 кастрычніка. А пакуль мы пачулі трылі адну арыю, і яе вынаіанне не пекзела, што Марыя Біешу па-новаму «прачытала» вобраз.

Мы прывыклі чуць у гэтай арыі надрыў, сум, а Марыя Біешу паказала нам сваю гарэіно малельна, амаль даіцым, наўна і нясмелай, шчаслівай і сваім каханні і ў сваім няведанні былі.

Канцэрт таленавітай спявачкі ўзрушыў. Але трэба сказаць і пра тое, што засмучыла слухачоў. Нам здалося, у прыватнасці, што некаторыя творы, уключаныя ў праграму, не былі спявачкаю досыць старанна падрыхтаваны. Пра гэта сведчыла і запісаная кніжнічка, і нядакладны ўступ у некаторых рамансах. Не да канца чыста былі іны раз інтанацыя.

Поспеху спявачкі садейнаў чуты акампанемента Алены Серафавай.

Алена РАКАВА.

СТАРАЖЫТНЫЯ КАРТЫ БЕЛАРУСІ

Нідзюна ў архівах Дзяржаўнай бібліятэкі БССР Імя Ул. І. Леніна знойдзены чыіны атлас Беларусі сярэдняга XVІІ стагоддзя — перыяду, калі беларуская зямля раіла ў усю Вялікую княства Літоўскую ў склад Рэчы Паспалітай.

Атлас складаецца з 24-х карт тэрыторыі «Вялікай Польшчы», «Малой Польшчы» і «Вялікага княства Літоўскага» асобна тэрыторыі Беларусі складаліся з тых час шэсць вядомасцяў: Мінска (яно ўключала Мінск, Мазыры і Рэчыцкі павеіты), карта № 11; Навагрудскае (з Ваўчаніцкім і Столінскім павеітамі і Случыцкім княствам) — карта № 11; Віцебскае (з павеітамі Віцебск і Орша, з княствамі Копыць і Гродзенск Шышоў) — карта № 7 і 8; Полацкае (не падзелена на павеіты) — карта № 7; Брэсцкае (з Брэсцкім і Пінскім павеітамі) — карта № 14 і 15; Мясціслаўскае (не мела павеітаў) — карта № 12. Некаторыя беларускія зямлі па тагачасным адміністрацыйнаму дзяленню бы-

лі аднесены да Літвы. Так, Гродзенскі павеіт быў уключаны ў Трычэскае вядомасць (карты № 10), Ашмянскі, Лісскі і Брэсцкі павеіты — у Віленскія (карты № 7 і 10).

Кім складзены карты, у сярэдзіне XVII стагоддзя, і якіх іх было дзюва атлас? З прадмовы, паддзенай да атласа, вядома, што складзены іх у 1772 годзе. Літоўскія навіны галюбныя па паходжынню, і што робіла над картамі працягваліся інава і змянілі для сваёй ачыіна ў 1772 годзе. Пад прадмову стаяць даты: «25 студзеня 1772 года, Лондан». Навіна прамова на стара-французскай мове. У дзі Рэчы Паспалітай павеітамі, што для атласа іх нарэстаў багатым матэрыялам прускага прына Іазафа Аляксандравіча Яблоўскага, які пачаў гэты працяг у сярэдзіне XVIII стагоддзя ў сувязі з правядзенні аднаўлення геаграфіі, у якім чаго і з'явіліся гэтыя карты.

Пасля прадмовы даецца агульная карта, на якой у пачынаючым маштабе паддзены ўсе карты атласа («Агульная аб'яўда» Польшчы і Літвы, які служыць для зразумення збору 24-х карт, сабраных Рызэ Заноні. Тэацэаграфічнае картаўскае Аналізіа. навуку. Ірынер-гідрограф у парадках Француз-

скага парала 1772»). Такім чынам, чыіна склалася, дае быў складзены атлас — у Лондане, Парыжы ці Сіенне. Магчыма, што матэрыялы для карт былі падрыхтаваны інымі людзьмі. Знойчы талы стаяў іх і аформіў у атлас.

Аднак не гэта вядома. Сучасныя беларускія чыіны-гісторыка-географі і філалогі, які дзюбляюць беларускую тэрыторыю, зможу злічыць на дзюсць галюбна і змянілі для сваёй ачыіна чыінавага, невядома ці малявадзюга.

Навінавада, Дзе і на вярне называецца «Юеюні гра», Баранавіч зусім намя на карце нават ад вясці, а Гомель значычак іх невялікае мястэчка. Горад Ашмянскі называюць «Ошмяра», а рэчына Ляна, што ў Ільчынскім раёне, — «Ляна». Іначы, чым іначы, называюць на картах знойчы ачыіны, рэчы, вясці, мястэчкі. І рэчына Ляна, іначы некалькі раз іначы былі змянілі ачыінава-дальнікам карт, а можа і свабодны лічы ў той час гучалі іначы. На сёб гэты дзюбляюць «Ляна» і змянілі для сваёй ачыінава-дальнікам карт, а можа і свабодны лічы ў той час гучалі іначы.

М. ВАСІЛЕУСКІ, загадчык аддзела Беларускай літаратуры і бібліяграфіі Дзяржаўнай бібліятэкі БССР імя Леніна.

Літаратура і мастацтва

Пятніца, 6 настрывічкіна 1967 г.

Індэк 63856